

Govor podpredsednika zvezne vlade tov. E. Kardelja na političnem zborovanju v Ljubljani

Tovariši in tovarišice! Predvsem vas prosim, da mi oprostite, ker prihajam med vas po tako dolgem presledku. Dolžnost ljudskega poslanca je nedvomno, da pogosto polaga račun o svojem delu tistim, ki so mu dali svoje zaupanje. Toda vi sami veste, saj ste tudi vi aktivni v ogromnem delovnem naporu, ki je zajel vso Jugoslavijo, da so nas velike naloge, ki smo si jih postavili s petletnim planom, v taki meri okupirale, da se je izredno težko otrgati od vsakdanjih dolžnosti.

No, po drugi strani mi danes olajšuje nalogo dejstvo, da so nedavno objavljeni rezultati prvega polletja prvega leta našega petletnega plana. Potem takem mi lahko danes konkretnije kakor kdaj koli poprej govorimo po eni strani o prednostih družbene ureditve, ki jo pri nas predstavlja in gradi ljudska oblast, ljudska demokracija, a po drugi strani o realnih perspektivah za bodočnost o našem jutrišnjem dnevu. (Navdušeni vzkliki: Zivela ljudska demokracija.)

Takoj prve dni naše osvobodilne vojne, tem bolj pa v prvem času naše končne osvoboditve smo naglašali, da je naša težnja, težnja vsega našega ljudstva, da si izgradimo domovino na tak način, da bo za vselej onemogočeno izkoriščanje človeka po človeku, in da bo delovni človek končno za vselej osvobojen morečih skrbi za jutrišnji dan.

Danes ta želja ni več oddaljen cilj. S Titovim petletnim planom smo pristopili k njenemu praktičnemu uresničevanju in pred nami so že prve konkretne številke doseženih rezultatov tega našega dela.

Petletni plan ni samo ogromnega gospodarskega pomena za našo državo, ni samo gospodarski plan. Njegova realizacija pomeni istočasno dokončno izpodkopavanje korenin ostankov kapitalističnega sistema, to je sistema izkoriščanja človeka po človeku na naših tleh. Prirodno je potemtakem, da uresničenje takih orjaških gospodarskih ciljev, kakor jih predvideva naš petletni plan, ne pomeni več bogatitve posameznih kapitalistov in tujih imperialističnih eksploatatorjev našega ljudstva, marveč pomeni gospodarsko osiguranje, osamosvojitve in stalno zviševanje življenjskega standarda za naše ljudstvo.

Vzemimo n. pr. samo nekaj števil, ki kažejo, kam so šla in v kakšne svrhe so se uporabljala bogastva, ki so jih ustvarjale delovne roke našega ljudstva v stari Jugoslaviji. Vzemimo znani rudnik bakra v Srbiji Bor, ki je bil pred vojno v rokah tujega kapitala. Po službenih podatkih iz leta 1938 je znašal akcijski kapital tega rudnika 109 milij. 314.000 din. Na ta osnovni kapital je dal rudnik 264.171.000 din dohodka, to se pravi, 242 odstotkov dobička od celokupnega investicijskega kapitala. Istega leta so od te vsote izvezli v inozemstvo 85.398.000 din, dočim je ostala suma šla v razne tajne fonde, tanieme, darove, investicije itd. in je prav gotovo, da je tudi od te sume velik del šel v inozemstvo.

K temu je treba dodati še to, da je podjetje Bor izvažalo celo do 52 odstotkov rude v inozemstvo, a Jugoslavija za to ni dobila nobene nadoknade v zunanji trgovini. (Protesti in vzkliki: Dol s kapitalizmom!)

Dalje vzemimo koncern za vžigalce. Ta je imel 86 odstotkov, to se pravi 14.997.000 din tujega kapitala. Toda samo v enem letu, t. j. 1940, je ta koncern izvezel v inozemstvo 15.412.000 din, t. j. 103 odstotke vloženega inozemskega kapitala. Vzemimo dalje celo vrsto drugih podjetij. Vsi podatki govore o tem, da so šle ogromne milijarde dinarjev vsako leto v inozemstvo in da je bil za te milijarde prikrajšan naš narodni dohodek. Jasno je, da je posledica tega moral biti nižji življenjski standard ljudstva in zaostalost gospodarstva v stari Jugoslaviji.

Vsakomur mora biti jasno, kaj pomeni za razvoj našega gospodarstva, če te milijarde ostanejo v naši državi in če z njimi razpolagajo ne kapitalisti, nego ljudska oblast, v imenu tistega ljudstva, ki je ustvarilo vsa ta sredstva.

Ali pa pogledimo drugo stran, našo domačo kapitalistično buržoazijo. Vzel bom za primer številke za tri srbska podjetja, ki so mi trenutno najbolj pri roki in ki so prav gotovo več ali manj karakteristične za vsa stara kapitalistična podjetja v stari Jugoslaviji. Podatki so za leto 1939. Tovarna pletenin »Moravija« je imela 10 milijonov din vloženega kapitala in je dajala 4.000.000 din dobička v enem letu. Od tega dobička sta šla 2.000.000, skoraj polovica dobička, v žepo posameznih delničarjev kot dividende in tanieme, v ogromni večini v popolnoma neproduktivne svrhe. Država je dobila na davku poldrugi milijon, a pol milijona je bilo vloženega v obratna sredstva, to se pravi v produktivne svrhe. Vzemimo še drug primer: pivovarna Vajfert je imela 5.000.000 dobička. Od te

ga je šlo 2.100.000 v žepo posameznih delničarjev samo v enem letu. Pivovarna Bajlonj je imela 2.2 milijona din dobička. Od tega je šlo 1.2 milijona za dividende in tanieme delničarjev tega podjetja in samo 700.000 din za davek in 300.000 din v obratni kapital. Če v celoti vzamemo samo ta tri podjetja, vidimo, da je šlo 47% dobička teh podjetij v žepo posameznih kapitalistov, kar pomeni, da je v glavnem bil dobiček porabljen v popolnoma neproduktivne svrhe, a od tega je šel gotovo velik odstotek v inozemstvo. Te številke lahko vzamemo kot povprečje in kot značilne za vso kapitalistično industrijo v predvojni Jugoslaviji. Če pogledamo te številke, tedaj nam je jasno, zakaj je bil industrijski razvoj stare Jugoslavije tako počasen, čemu je Jugoslavija morala drago plačevati uvoženo blago iz inozemstva in čemu je bila tako gospodarsko zaostala. Vsakdo od vas lahko sam preeni, kakšne ogromne spremembe morajo nastati v državnem gospodarstvu in za dvig blagostanja našega delovnega ljudstva, kadar vse te ogromne sume ne gredo več v žepo posameznih kapitalistov, ali pa za vzdrževanje stare parazitske policijske administracije, marveč v produktivne svrhe za potrebe gospodarskega napredka, za dvigovanje življenjskega standarda delovnega ljudstva itd. (Dolgotrajno, viharno pritrdjevanje in vzklikanje: Zivela ljudska oblast!)

Take so bile stvari, kolikor se tičejo industrije. Lahko bi navedel take podatke tudi s področja financ, kreditov itd. In nič drugače ni bilo na področju našega kmetijstva.

Reakcionarna buržoazija in oderuhi vseh vrst pred vojno, skriti za obema nekdanjima reakcionarnima slovenskima strankama, so znali svoje čase peti lepe pesmi o kmečkih pravicah in o gospodarski samostojnosti kmeta. Ta pesem nam postane zelo razumljiva, če se spomnimo na to, da je bilo neprestano varanje kmečkih množic glavni izvir politične moči reakcije v Sloveniji. Še bolj pa nam bo to jasno, če pogledamo samo nekaj števil, ki nam bodo pokazale, kam je šel denar našega kmečkega ljudstva.

Vsi vemo, da je bil kmet v stari Jugoslaviji silno zadolžen. Samo leta 1936 je jugoslovanski kmet plačal 1.55 milijarde dinarjev obresti za svoje dolge. Jasno je, da so te obresti šle v žepo kapitalističnih močtcev. V istem letu so poleg tega jugoslovanski kmetje vložili v različnih oblikah v banke in preko kreditnih zadrug zopet v kapitalistične banke nad 4 milijarde dinarjev, kar pomeni, da so te štiri milijarde bile dane direktno na razpolago kapitalističnim magnatom, ki so iz tega kovali kapitale. Prirodno je, da so se s tem okoristile samo razne kapitalistične klike v stari Jugoslaviji in da so s tem denarjem ustvarjale sebi nove kapitale. Skupno vzeto je torej samo na teh dveh področjih in samo v enem letu kmet dal kapitalistični buržoaziji v Jugoslaviji 5.5 milijarde dinarjev. Ta številka je dejansko še mnogo večja, če vzamemo, da je finančni kapital izžemal kmeta tudi po drugih kanalih. Vsakdo si lahko sam misli, kaj pomeni za razvoj našega gospodarstva, če tudi te velike sume ne gredo več v roke posameznih kapitalistov in kapitalističnih bank, marveč če

bodo šle za dvig naše produkcijske sposobnosti, za povečanje naše gospodarske zmogljivosti in zlasti za povzdigo in tehnični napredek našega poljedelstva ter za poboljšanje življenjskih pogojev našega kmečkega ljudstva!

Če imate pred očmi vsa ta dejstva, boste lahko razumeli, čemu se proračun naše NLRJ tako silno razlikuje od proračuna stare kraljevine Jugoslavije, čemu je ta proračun nekajkrat večji in čemu ta proračun danes ustvarja čudeže v naši državi. Vzemimo n. pr. kratek račun iz naše akumulacije s področja državne industrije, kakršna je predvidena po naših finančnih planih. Po teh računih znaša celokupna akumulacija 36.609.389.000 dinarjev. Če vzamemo stari sistem, tedaj bi stara Jugoslavija od teh 36 milijard v svoj proračun dobila največ 14 milijard v današnjih dinarjih. To se pravi najmanj 22 milijard od te vsote bi šlo v roke kapitalističnih posameznikov, akcionarskih društev, tujih kapitalistov, bank itd., po večini v neproduktivne svrhe, a velik del v inozemstvo. Danes, v novi Jugoslaviji, pa ostaja teh 22 milijard v rokah ljudske države, za korist našega gospodarskega napredka, za korist vsega našega ljudstva. Tako je na področju republiških dajatev, v kmetijstvu, v obrti itd. Vsakdo od vas se mora vprašati, kaj bomo storili s temi milijardami, ki jih je včasih porabil kapitalist za svoj privatni luksus. Ali jih bomo tudi mi izvozili v inozemstvo in tam kupovali blago, ki nam ni neobhod-

no potrebno? Ali bomo mi gradili za te milijarde podjetja brez vsakega plana, na primer podjetja za izdelke, brez katerih bomo prav tako lahko živeli vsaj še nekaj časa. Če bi mi tako storili, bi te milijarde zelo hitro potrošili, toda ostali bi prav tako zaostala dežela kakor prej. (Dolgotrajno viharno pritrdjevanje.) Če bi mi storili tako, bi se kaj hitro znašli v zagati in brez izgleda na hitrejši gospodarski napredek in na dvigovanje blaginje našega ljudstva. (Tako jel Zivela naša ljudska oblast!)

Je pa še druga pot: zasukati rokave in vložiti te milijarde za hiter tempo našega gospodarskega napredka, za dvig naših proizvajalnih sil in s tem osigurati stalno večanje našega narodnega dohodka in s tem tudi rast blagostanja našega ljudstva. (Dolgotrajno viharno pritrdjevanje.)

Tovariši in tovarišice! Mi smo seveda izbrali to drugo pot in prepričan sem, da ste tudi vi in vse naše delovno ljudstvo za to pot. (Dolgotrajno viharno pritrdjevanje.)

O čem nam potemtakem govore vsa ta dejstva in teh nekaj števil? Ta dejstva nam v prvi vrsti govore o tem, da je povsem razumljivo, če se dovčerajniji eksploatatorji pritožujejo, ker jih je ljudstvo nagnalo od bogatih molznih krav in prav tako razumljivo, čemu se mednarodni imperialisti, ki so tako dolgo ropali našo zemljo, iz polnega grla dejejo, da v novi Jugoslaviji ni dobro in da ni demokracije, ker oni nimajo več svobode za izkoriščanje našega delovnega ljudstva. (Tako jel Dol z njimi.) Ponočil bom star srbski ljudski pregovor, ki ga je nekoč uporabil tovariš Tito, in ki pravi: »Ko gabi, ima pravo, da se ljuti.« Izgleda, da se naši domači eksploatatorji in inozemski imperialisti, ki so izgubili pravico izkoriščanja našega ljudstva, bogato poslužujejo te pravice. (Klici: Dol z njimi! Nikdar več!) Mi bi jim svetovali, da se čimprej pomirijo s faktičnim stanjem, kajti naše ljudstvo se v tem pogledu drži drugega pregovora, starega arabskega pregovora, ki pravi: »Psi lajajo, a karavana gre dalje.« (Viharno pritrdjevanje in vzklikanje: Tako jel!)

Poleg tega bi si včerajniji izkoriščevalci ljudstva, če bi imeli nekaj poštene vesti, lahko priznali, da so prav za prav, če se vzamejo v obzir vsi njihovi nekdanji greh in nasproti našemu ljudstvu, zelo poceni izvozili.

Drugo, kar nam kažejo vsa ta dejstva in teh nekaj števil, pa je to, da je naše delovno ljudstvo krepko vzelo v roke vajat svoje usode in svoje bodočnosti, ne samo kar se tiče politične oblasti, marveč tudi v gospodarstvu. Posledice te spremembe se morajo odraziti že čez nekaj let na vseh področjih življenja in napredka našega ljudstva.

Kaj potemtakem pomeni uresničenje Titovega petletnega plana za naše narode? Ono pomeni v prvi vrsti sledeče:

1. Končno izpodkopati ostanke kapitalističnega izkoriščevalskega sistema na naših tleh, definitivno utrditi ljudsko oblast na področju gospodarstva in

ustvariti krepke temelje za izgradnjo socializma v naši državi. (Dolgotrajno viharno pritrdjevanje.)

2. Razviti Jugoslavijo z industrializacijo in elektrifikacijo v relativno razvito industrijsko državo in na ta način osigurati ekonomsko neodvisnost države od inozemstva. (Dolgotrajno, viharno pritrdjevanje.)

3. Dvigniti naše poljedelstvo na višjo stopnjo, vnesti vanj v znatni meri tehniko in močno dvigniti zavest našega kmečkega ljudstva.

4. Položiti temelje za stalno in neprekinjeno rast življenjskega standarda našega delovnega ljudstva.

5. Dvigniti zavest našega ljudstva, da se bo moglo osvoboditi v čim večji meri ideološkega pritiska starega kapitalističnega sistema, da bodo naši delovni ljudje postali svobodni ljudje, ki bodo zavestno urejali svojo bodočnost za sebe in za svoje potomce. (Dolgotrajno, viharno pritrdjevanje.)

6. Končno utrditi v največji mogoči meri obrambno silo naše države, okrepi našo slavno Jugoslovansko armado (dolgotrajno, viharno ovacije vojski), ki štiti in bo štutila proti vsakomur to gigantsko delo, ki ga danes izvršujejo naši narodi na osnovi pridobitev narodno osvobodilne vojne. (Dolgotrajno viharno pritrdjevanje.)

Jasno je, tovariši in tovarišice, da vse to ni lahko delo in da naloge, ki jih pred nas postavlja petletni plan, predstavljajo izredno težak napor vsega našega ljudstva in vsakega poedinca. Mi bi bili prazni in neodgovorni brbljivci, če bi mislili, da se dajo tako velike stvari, kot je naš petletni plan, uresničiti s papirnatimi plani, s praznim besedičenjem, a ne s skrajnim naporom vseh naših moči, počeni od vlade do zadnjega človeka naše države. Petletni plan je povezal vse delovne ljudi naše države v eno samo edinstveno celoto. Zato je važno, da ne samo naši vodilni ljudje in ne samo naši funkcionarji in vodilni tovariši poznajo plan in žive z njim, ampak da sleherni naš delovni človek pojmi, da je od njegovega dela odvisen uspeh plana, a od uspeha plana je odvisna stopnja njegove blaginje in njegova bodočnost. (Dolgotrajno viharno pritrdjevanje.)

Bili bi slabi gospodarji, če bi mislili, da se da velika stvar napraviti brez dela. Ne, prav zato, ker vlagamo mnogo dela v naš petletni plan, prav zato bodo njegovi rezultati toliko večji.

Proti petletnemu planu se pojavljata pri nas dve kategoriji sovražnih glasov.

Prva kategorija teh glasov trdi, da je naš petletni plan popolnoma nerealen, neresničen, domišljav, samo na papirju, skratka, da je lažnjiv in da je samo agitiacijsko sredstvo vlade. Ne bom se mnogo trudil v pobijanju takih klevetniških trditvev. Šestmesečni rezultati iz letošnjega leta nam najbolje dokazujejo neosnovanost in lažnivost takih trditvev.

V to kategorijo spadajo tudi razni neverni Tomaži, od katerih se neki nahajajo tudi v našem državnem aparatu, ki mislijo še po starem, ki se premalo

(Dalje na 2. strani.)

Pogled na množico zborovalcev na letnem telovadišču na Taboru med govorom tov. Edvarda Kardelja

GOVOR TOV. EDVARDA KARDELJA SVOJIM VOLIVCEM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

trudijo, da bi se osvobodili miselnega balasta, ki so se ga navzeli v starem sistemu in ki jim je privzgojen sveti strah pred slehernim dejanjem, ki je preračunano na iniciativno in ustvarjalno aktivnost širokih delovnih množic. Šestmesalni rezultati v izvrševanju našega plana so za te neverne Tomaže skrajno opozorilo, da se potrudijo razumeti to novo, ki raste iz naših tal, zlasti kolektivni delovni napor vsega našega ljudstva, kajti sicer se bodo znašli med staro šaro ali pa hote, ali ne hote celo na strani sovražnikov naše ljudske demokracije. (Dolgotrajno, voharno pritrdjevanje.)

Druga kategorija glasov, po mojem mnenju nevarnejša in škodljivša pa je drugačna. Ona sicer ne taji, da je plan mogoč, da je realen in da pomeni mogočen razvoj gospodarskih sil naše države, ampak ona istočasno pravi, da je cena za uresničenje tega plana, ki bi jo morali dati, previsoka. Ti glasovi se trudijo dokazati, da naš petletni plan pomeni zniževanje standarda življenja za naše ljudstvo, pritrjeni tempo dela, vsakodnevno odrekajo od najnujnejših stvari itd. itd. Zato nam ti glasovi priložujejo n. pr. naj namesto industrializacije in elektrifikacije rajše kupujemo v inozemstvu sredstva za široko potrošnje, da naj namesto težke industrije gradimo lahko industrijo, da naj ne uvajamo novih metod dela. Tovariši in tovarišice, ni težko odkriti za vsemi temi glasovi sovražnika. Samo malo je treba pogledati v vsebino teh trditve, pa se prepričamo, da ti glasovi ne samo ne žele olajšati življenje našemu ljudstvu, marveč, da je njihov cilj spodkopavati gospodarski razvoj naše države in blaginjo našega delovnega ljudstva. Uvažati sredstva široke potrošnje iz inozemstva — razen tam, kjer je to neobhodno potrebno in koristno — pomeni držati našo državo v zaostalosti, drago plačevati inozemstvu, drago živeti, pomeni večno si odrgovati kruh od svojih ust in ga izvažati v inozemstvo, pomeni večno puščati naše gozdove; to je kurz siromašenja naše države. Graditi lahko industrijo namesto težke je takoj sedaj v začetku naše industrializacije pomeni postaviti vso našo industrijo v odvisnost od inozemstva. Kupovati v inozemstvu stroje, polfabrike in surovine pomeni popolno gospodarsko odvisnost od inozemstva in slabljenje naših obrambnih sil, pomeni daljšo tempa dela, zavlačevanje uresničenja naših gospodarskih načrtov in s tem zavlačevanje naše gospodarske rasti in dvigvanje blaginje našega delovnega ljudstva. Očitno je potemtakem, da je pot, ki smo jo izbrali, najpraviša in najkrajša pot k cilju, čeprav težka pot k cilju, ki je cilj slehernega poštenega človeka v Jugoslaviji — h gospodarskemu napredku naše dežele in k blaginji vseh tistih, ki s svojim fizičnim naporom ali umskim delom prispevajo k temu napredku.

Nič zato, če mi danes krepko delamo, mi vemo, da bomo lahko čez nekaj let manj delali in da bomo lahko imeli več kot imamo danes. Mi smo, tovariši in tovarišice, tako rekoč z našim petletnim planom bika zgrabil za roge in prav nič ne dvomimo, da bo zmaga na naši strani in da bo rezultat tega našega napa tudi odgovarjal veličini tega napa. Mi nikakor ne tajimo, kakor sem že prej dejal, da uresničenje našega petletnega plana ne pomeni resen napor, toda ni prvič, da se lotevamo take poti. Tudi v času narodno osvobodilne vojne so nam razni odkriti sovražniki in kvaziprijatelji govorili, da naj čakamo, da naj se ne lotimo orožja, da bo preveč žrtev in da je skratka samomorilsko, če se tak majhen narod kakor smo mi, z orožjem v rokah zoperstavi takim orjakom, kot sta bili Nemčija in Italija. Mi jih tedaj nismo poslušali in danes je vsem jasno, da smo prav strelili, da jih nismo poslušali. Danes je vsem jasno, da je zmaga, ki smo jo dosegli, da je svoboda, ki smo jo uresničili, zares vredna velikih žrtev, ki smo jih dali. In prav tako je jasno, da bi danes v Jugoslaviji ne imelo v rokah oblasti delovno ljudstvo in da bi slovenski narod ne imel svoje lastne svobodne nacionalne republike, če bi mi tedaj čakali, če bi izbrali navidezno lažjo pot pasivnosti in pokorščine okupatorju v pričakovanju zaveznike zmage. In tako se tudi danes takih priporočil, ki nam jih dajejo razni sovražniki in ki zaostali možgani, ki se še niso otresli kapitalistične miselnosti, ne bomo držali, ker bi to pomenilo, kakor sem že prej rekel, obsoditi sebe na revščino, na gospodarsko in politično hlapčevanje kapitalistični tujni, ker bi to pomenilo, obsoditi Jugoslavijo na to, da bo vedno ostala zaostala »poljedelski dodatek« razvitem industrializiranim zapada, imperialističnim zapada.

Mi tega nečemo. Nečemo živeti iz rok v usta, zato so vsi naši načrti zgrajeni s pogledom v bodočnost. Naš petletni plan poleg tega ni preračunan, kljub svemu velikemu obsegu — kakor govorijo razni sovražni glasovi — na zniževanje standarda življenja našega ljudstva, marveč na njegovo postopno zviševanje. Res je, da bo zlasti prvi dve, tri leta našega petletnega plana tempo rasti življenjskega standarda počasnejše, toda zato se bomo toliko prej našli v domu, v katerem noben naš delovni človek ne bo več v skrbi za svoj jutrišnji dan. Končno uresničenje petletnega plana pa pomeni odprti novi zgodovinski dobo za narode Jugoslavije. (Živel socializem!). Sovražniki tega velikega dela seveda ne mirujejo. Ostanke naše domače reakcije so se dejansko spremenili v navadno agencuro zunanjih imperialistov, ki delajo za račun teh imperialistov, po naročilu teh imperialistov in v stalnem upanju na zunanjo pomoč teh imperialistov, kajti dobro se zavedajo, da na notranje sile, na naše ljudstvo ne morejo več računati. (Tako je!).

Toda zvezde vodnice teh ostankov stare gospode sistematično druga za drugo ugašajo in razočaranje sledi razočaranju. Spočetka so polagali veliko upanje v zunanjo intervencijo in v tkzv. opozicijo Grol, Šubašič itd. Potem so, zopet zamajajoč v intervencijo, položili upanje celo na Dragoljuba Jovanoviča in njemu slične politikante in špekulante. Končno se je vse to razkrilo in pokazalo kot navadna špijnska služba inozemskih imperialistov. (Dol z njimi!).

Protijudski elementi so bili na Slovenskem ob osvoboditvi v taki meri razkrinkani zaradi svojega sodelovanja z okupatorjem, da se sploh niso mogli ponovno politično uveljaviti, zato so iz inozemstva in v direktni službi tujega imperializma poizkušali in tudi danes poizkušajo izkoristiti predvsem dva glavna instrumenta: prvič, ostanke odkritih ali zamaskiranih večerašnjih sodelavcev z okupatorjem ter vse mogoče ostanke starih špijnskih mrež, a po drugi strani protijudski, reakcionarni del cerkvenega klera. Malo podrobneje se bom zadržal na enem in na drugem.

Prvo grupo sovražnikov slovenskega ljudstva je zlasti razkrinkal proces proti Nagodetu, Furlanu in ostali njeni bratovčini. Proces je pokazal, da je bila glavna maska vseh teh sovražnikov in škodljivcev slovenskega naroda in vseh narodov Jugoslavije podlo dvojništvo. Eden za drugim so klonili ves čas po osvoboditvi lojalnost ljudski oblasti in ji nudili celo nekakšne svoje usluge. Furlan se je dal, že kot agent v tuji službi, voliti za predsednika organizacije, ki naj bi pomagala novi Jugoslaviji v inozemstvu. Nekateri od njih so se kazali kot aktivni člani OF. Snój se je poizkušal celo vgnezditi v vladi LRS.

Istočasno pa so delali vse mogoče, da bi razvili špijnsko mrežo v korist inozemstva, veselili so se pojavov in povezovali se z razbojniškimi bandami, ki so jih te tuje službe pošiljale v Jugoslavijo iz Avstrije, klevetali so napore naših narodov na najpoderjši način in se istočasno prav primojeno tolašili z nekakšno tujo intervencijo, ki naj bi njih postavila na oblast.

Političnega programa ta banda nikdar ni imela, ne pred vojno, ne v vojni in ne po vojni. Njih povezuje samo zločinska mrznja proti ljudski oblasti, proti ljudski demokraciji, proti pridobitvam osvobodilne vojne. In ko n. pr. agent tujih agentov — Nagode piše svoj poglavarjem v inozemstvo »dajte nam kakšen politični program, ker se sicer ne moremo pokazati pred ljudstvom«, tedaj mu iz inozemstva odgovorjajo njegovi gospodarji: »Kaj si boste izmišljali programe, glavno je, da dokažete zunanji zaveznikom, da ste jim zvesti, zato vohunite za njih in držite jezik za zobmi.«

In tako so delali vsi, zato danes leta na kup vsi, belogardisti in plavogardisti, četniki in ustaši, brezbožni kapitalistični pokvarjenci in mračniki iz vrhov cerkvene hierarhije. Brezbožni in brezverski reakcionarji so pričeli hoditi v cerkev, a skojte so začeli blagoslavljati brezbožne pokvarjence iz kapitalističnih vrst. Vsa ta podla, brezprincipna, brezdejna bratovščina ima samo eno platformo, samo eno osnovo, samo en cilj — rušiti, kar je ljudstvo zgradilo. Jasno je, da se ta gospoda mora skrivati pred ljudstvom, jasno je, da mora skrivati svoj pravi obraz in hliniti lojalnost in svobodo ljudski oblasti.

Ta dejstva nam jasno govorijo o tem, da moramo zelo okrepiti budnost nasproti tej potuhnjeni akciji sovražnikov ljudske demokracije. Treba je priznati, da je bilo pri nas premalo budnosti, premalo čuječnosti. Zato je bil proces za mnoge popolno izenačenje. Vsakomur mora biti danes jasno, da so prav to zakonite in logične oblike razvoja in delovanja vsega, kar je danes sovražnega pridobitvam naše narodno osvobodilne borbe. Zato se bodo še pojavljali ljudje, ki bodo na eni strani hlinili lojalnost, na drugi strani pa vohunili za tuje imperialiste, širili lažne vesti na vse strani, poizkušali izpodkopavati vero v elan, v uspeh dela, rušiti enotnost ljudstva, enotnost OF, materialno škodovati kjer koli bodo mogli. Skratka, tovariši in tovarišice, sklep, ki ga moramo iz tega napraviti, je ta — pojačati in poostriiti budnost, ne nasedati nikakršnim lažem in pripovedkam sovražnikov delovnega ljudstva in krepko udariti po vsaki akciji, s katero hočejo sovražniki zavreti naš napredek.

Tovariši in tovarišice, zanimivo je pogledati, kakšni ljudje so prav za prav sestavljali tako zvani Nagodetov krog in Furlanovo družino. Med slovensko inteligenco je vselej obstojal del, ki je bil vselej v tuji službi, ki se je vselej prodajal, ki je bil hlapčevsko uslužen do vsega tujega, a zlasti do tujega denarja. Vsi imperializmi, ki so se doslej polakomnili naše zemlje, so se opirali na ta del prodane inteligence, ki je vsem lizala pete. Ona se je prodajala vselej in vsakomur, pomeni, za majhne denarje in celo zastopaj, pa tudi za klofute, ki jih je dobivala. Tako je ta del inteligence služil tudi svoji lastni buržuaziji. In prav ta del prodane, korumpirane in brezdejnega inteligence, na čelu z Nagodetom, Furlanom, Vodetovo in drugimi, ta je sedel na zatožni klopi. Tam je torej sedelo golo, prodano izdajstvo v tuji službi. (Vzklik! — Tako je!) Podležji so zaslužili težko kazen. Samo človekoljubnost ljudske demokracije se imajo nekateri od njih zahvaliti, da jih ni ljudska roka težje zadela. (Burno vzklikanje.)

No, proces proti Nagodetu je obenem pokazal — kar so že prej pokazali vsi podobni procesi pri nas, a pred temi procesi sama narodna osvobodilna vojna — da je velik del vodilne slovenske cerkvene hierarhije tisti faktor v slovenskem narodu, ki se dosledno in neprestano upira vsem težnjam slovenskega

delovnega ljudstva po srečnejšem življenju, težnjam slovenskega naroda po resnični nacionalni svobodi in slehernem napredku tega naroda. Nič ne prinesel temu narodu toliko nesreče, krvi, mučeništva in trpljenja, kakor ga je prinesla ta majhna reakcionarna klikka, vselej v tuji službi, vselej lakaj izkoriščalcev delovnega ljudstva, vselej delka kapitalizma in mednarodnega imperializma.

Nedavno se je v Ljubljani na primer vršila nekakšna jugoslovska škofova konferenca. Karakteristično je, da se nekaj razumejših hrvaških škofov te konferenca ni udeležilo. S te konferenca so poslali resolucijo zvezni vladi, v kateri postavljajo celo vrsto tendencioznih zahtev vladi kot nekakšen pogoj za to, da bi cerkev lahko, kot oni pravijo, »sodelovala« z državo.

Po mojem mnenju, tovariši in tovarišice, je takšen način postavljanja zahtev z njihove strani smešen in nesramen obenem in kaže, da avtorji te resolucije trpe na popolni odsotnosti smisla za realnost. Mi namreč mislimo, da odnos države do cerkve odvisi popolnoma, izključno in samo od cerkve same, a ne od države. (Tako je!).

Vsi vemo, da ustava daje cerkvi, torej tudi katoliški, vse pravice, ki so potrebne za vršenje verskih opravil. Na univerzah imajo teološke fakultete, na razpolago so jim dani šolski prostori, v katerih lahko poučujejo verouk. Niti ena cerkev v Jugoslaviji ni zaprta in nihče v Jugoslaviji doslej še ni bil preganjan zaradi svojega verskega prepričanja, in tudi ne more biti, ker to prepoveduje naša ustava in vsi naši zakoni. (Tako je!). Izdajajo tudi potrebno versko literaturo, kolikor je ona dejansko potrebna za vršenje verskih opravil.

Poglejmo sedaj, kako se ta del reakcionarnih protijudskih cerkvenih krogov poslužuje teh pravic. Cerkev in spovedni marsikje uporabljajo za potuhnjeno propagando proti ljudski oblasti. (Dol z njimi!). Namesto verouka v šolah dajejo otrokom ping-pong in druge podobne igre, da bi mladino lažje pritegnili k svojim reakcionarnim protijudskim oglaševanjem. Sistematično skušajo rušiti delovni polet z raznimi merami, ki si jih plansko izmišljajo, tendenciozno organizirajo razna božjepotna romanja, da bi lažje organizirali zamaskirano propagando proti delovnemu poletu naših ljudskih množic. (Dol z njimi!). Istočasno je, kakor so pokazali vsi procesi v zadnjem času, del te reakcionarne cerkvene hierarhije direktno sodeloval in bil povezan s tujo špijnsko organizacijo in razbojniškimi tolpami, ki so jih te organizacije pošiljale preko meje v Jugoslavijo. Proces proti Nagodetu je dokazal, da so bili celo ljudje iz ljubljanske škofije direktno vezani z akcijo vohunske in diverzantske mreže. (Dol z ilegalno akcijoj!). Po drugi strani pa njihove centrale v inozemstvu fabricirajo vse mogoče laži in klevete, n. pr. da smo pobili stotisoče kristjanov, da preganjamo katoliško cerkev skoro kakor rimski cesarji in da smo postrelili stotine in stotine duhovnikov itd. (Ogorčeno vzklikanje.)

Vsa ta dejstva govore, da se je vodilni del uradnega cerkvenega aparata v Sloveniji in zlasti del duhovščine v Sloveniji sploh udinjal s polno paro sovražnikom ljudske demokracije. Penava je to, kar so delali med vojno, samo s to razliko, da so tedaj služili Mussoliniju in Hitlerju, sedaj pa nekaterim zapadnim imperialističnim krogom. (Ogorčeno vzklikanje.) Tedaj so blagoslavljali belo gardo, nemško in italijansko vojsko, sedaj pa blagoslavljajo Nagodeta in Furlana, Snója ter razbojniške bande, ki jih pošiljajo iz Avstrije.

Če imamo vse to pred očmi, tovariši in tovarišice, tedaj se postavljajo vprašanje kdo je prav za prav tisti, ki mora danes postavljati zahteve — ljudska oblast ali cerkev? (Vzklik! Ljudska oblast!). Odgovor, ki ste ga vi dali, naj bo odgovor njim. (Tako je!).

Tovariši in tovarišice, mi ne pozabljammo in slovensko ljudstvo ne more nikdar pozabiti, da je krvavi škof Rožman formalno še vedno ljubljanski škof. (Dol z njim!), ne more pozabiti, da vodilna cerkvena klikka na Slovenskem uradno ni niti z eno besedo obsodila svoje belogardistične, izdajalske, protijudske preteklosti in celo to, da se niti pred svojim bogom doslej še ni pokesala za morje krvi svojega lastnega naroda, ki ga je ona sama prelila v službi Mussolinija, Hitlerja in druge mednarodne reakcije. (Dol z njimi!).

Nekdo bi lahko povprašal to gospodo takole: »Služili ste Nemcem in Italijanom, se pajdašili z Graziolijem, Robottijem, Gambaro, Rainierjem, Rösenerjem, Ueberreiterjem, Rupnikom, Hacinom, Ljotičem, Jevdjevčevićem in vsakršno sodrgo, ki je želela pokoriti, podjarmiti ter izkoristiti slovensko ljudstvo. Ko ste izmenjali že toliko gospodarjev in ko ste obličali pete tolikim brezštevilnim rabljenim slovenskega ljudstva in vsem mogočim podležem, ali se vam ne zdi, da je končno napočil čas, ko je treba, prvič v vaši zgodovini, nekoliko služiti svojem lastnemu slovenskemu ljudstvu, ki si je po tolikih stoletjih suženjstva priborilo svojo svobodo?«

Tako, tovariši, bi jih lahko nekdo povprašal. Jaz mislim in verjamem, da se boste tudi vi strinjali z menoj, da jih mi ne bomo tako vprašali. Ne bomo jih tako vprašali zato, ker smo prepričani, da bomo brez njih še bolje opravili svoj posel. (Tako je!). Prepričani smo tudi, da bodo vsi pošteni duhovniki, ki vedo, da je njihovo mesto na strani ljudstva, obsodili početje svojih vrhov in da bodo šli z ljudstvom in ne s temi svojimi vrhovi. Tem vrhovom pa moramo reči: Naši zakoni veljajo za vse, pa tudi za vas. (Tako je!). Kakor je rekel že zadnjič tovariš Tito, mi od cerkve ne zahtevamo nič več,

kakor to, da se drži lojalno nasproti državi. Toda to zahtevo vse naše ljudstvo postavlja odločno in nepopustljivo (Tako je!). Za iskreno sodelovanje pri izgradnji naše države pa je treba, po mojem mnenju, veliko, veliko spremeniti v sedanjih politiki cerkve v Sloveniji.

Kar pa se tiče klevet in laži, ki jih širijo v inozemstvu proti nam, mislim, da bi mogli priporočiti tej gospodi sledeče: Ne izkušajte boga in se držite raje resnice, kajti če bi se dejansko uresničilo samo en neznan del tistega, o čemer vi lažete v inozemstvu, tedaj bo to v resnici škoda cerkvi na Slovenskem. (Tako je!).

Skratka mislim, da je čas svetovati tistemu delu cerkvenega vodstva, ki se nikakor neče pomiriti z novim stanjem v Jugoslaviji, da spremeni svojo politiko. Mislim pa tudi, da je dolžnost vseh poštenih duhovnikov, ki ne odobravajo te linije, da se odločno zoperstavijo početju, ki koncem koncev tudi njim samim škoduje. Pri tem bi hotel še enkrat poudariti, da je odnos države do cerkve odvisen izključno samo od postopanja cerkve. (Tako je!).

Mislím, tovariši in tovarišice, da je pravilno in da odgovarjam tudi mnenju vseh vas, če vsem tistim, ki bi poizkušali zavirati naše veliko delo, povemo sledeče:

Kolikor je globoko človečanska, humanistična in svobodoljubna težnja, ki je dvignila naše ljudstvo k uporabi zoper zatiralce, izkoriščevalce in zoper vsake vrste tiranijo, in ki ga danes dviga k nevidnemu poletu v ustvarjanju novega lepšega sveta, toliko je istočasno neupogljiva in odločna naša volja razbiti vsak poizkus ostankov preteklosti, naj si nadenajo kakršnokoli krinko, da bi obnovili to, kar je naše ljudstvo preklelo in kar je v napatje našemu napredku. (Tako je!).

Tovariši in tovarišice, za pravilno izvršitev našega gospodarskega plana in drugih nalog, ki si jih je postavilo naše ljudstvo na čelu s tovarišem Titom, je potrebno, da pravilno delajo organi naše ljudske oblasti, naša ministristva, naši ljudski odbori in vsi drugi organi naše politične in gospodarske uprave. Potrebno je dalje, da pravilno pojmi svoje naloge Osvobodilna fronta, oziroma Ljudska fronta Jugoslavije, potrebno je, da pravilno razumejo svojo vlogo naši delavski sindikati in druge ljudske organizacije. Potrebno je, končno, da vsak pedin delovni človek v naši državi razume pomen svojega dela za skupnost in pomen rezultatov dela skupnosti za njega samega (Navdušeno vzklik!). Da bi mogli biti kos tem svojim velikim nalogam, samo seveda morali v prvi vrsti izvršiti odgovarjajočo reorganizacijo našega državnega aparata. Bilo je potrebno urediti sistem evidence, kontrole in neposrednega vodstva našega gospodarskega aparata in državne uprave. Danes je ta sistem urejen že do take stopnje, da je odstranjena večina nepravilnosti, samovoljnosti itd., ki so bile še v preteklem letu razumljive zaradi nedostatkov v naši državni organizaciji, ki se je šele gradila. V enem letu smo prav na tem področju, na področju izgradnje našega državnega aparata, dosegli velike rezultate.

V zvezi z reorganizacijo so bila ustanovljena tudi nekatera nova ministristva in zvezni in v republikanski vladah. Včasih nekateri ljudje tega povsem ne razumejo. Nehote primerjajo sedanja ministristva z ministristvi v vladah stare Jugoslavije. No, vsakdo mora imeti pred očmi, da je tu bistvena razlika. Stara ministristva so bila predvsem administrativna ministristva, medtem ko so dejansko vodili gospodarsko razni kapitalistični karteli in trusti ter druge kapitalistične organizacije. Naša gospodarska ministristva pa niso zgolj administrativna ministristva, ampak v prvi vrsti direktno vodstvo in kontrola cele vrste državnih podjetij ali gospodarskih področij. Zato so naša ministristva majhna po administrativnem personalu in njihova diferenciacija ne pomeni povečanja administrativnih stroškov, pač pa povečanje dohodkov na področjih uprave, ki jo oni vodijo, ker je to vodstvo avtoritativnejše, konkretnije in točnejše. Zelo važno vlogo bo zlasti odigralo v prihodnjem letu ministristvo za komunalne posle, ki mu je postavljena naloga, da organizira, oziroma da pomaga organizirati zlasti področje drobne gospodarske dejavnosti lokalnega pomena, zlasti kolikor se tiče lokalne industrije, obrtništva, organizacije mestnega gospodarstva itd. Možno se je popraviti tudi aparat naših ljudskih odborov, tako da mi lahko danes trdimo, da je naš državni aparat sposoben izvršiti plan, ki smo si ga postavili. (Tako je!). Na drugi strani je predvsem naloga Osvobodilne fronte, delavskih sindikatov in drugih ljudskih organizacij, da drže slehernega delovnega državljanca naše zemlje v jasnosti kar se tiče razvoja državnega gospodarstva in državne politike. Naši delavci, kmetje, industrialci, obrtniki itd. morajo biti zavestni soustvarjalci v gospodarski in politični izgradnji naše države. Samo tedaj, če bodo oni razumeli v polni meri, kaj se prav za prav godi pri nas, samo tedaj bodo nedostopni za razne sovražne vplive in samo tedaj bodo lahko dali od sebe največ, kar morejo. Treba je priznati, da se v tem oziru ni storilo vse, kar bi bilo potrebno in nekateri naši funkcionarji v upravi so nemara pozabili, da je potrebno ne samo, da oni ponovno petletni plan, ampak da ga pozna sleherni naš človek vsaj v okviru sektorja, kjer on dela.

Tovariši in tovarišice, zdi se mi potrebno, da se posebej zaustavim na vprašanju odkupa nekaterih poljedelskih pridelkov. Dejstvo je, da sovražniki našega ljudstva, kakor vselej, tudi sedaj predvsem računajo na to, da bodo prevarili z raznimi lažmi in klevetami del našega kmečkega ljudstva. Izkoristili so v tem oziru zlasti odkup. Treba je povedati, da odkup dela naših poljedelskih pridelkov

nikakor ne predstavlja slučajne mere, ali pa mero, ki je narekovana samo od trenutnih gospodarskih težav, kakršne so karakteristične danes za vso Evropo. Razume se, te konkretne gospodarske težave nam še posebej naročajo, da moramo gledati odkupa v polni meri izvršiti plan, ki smo si ga v tem oziru postavili.

Toda stvar ni samo v tem. Sistematičen odkup kakršnega mi danes vršimo, je tudi v interesu samega kmečkega ljudstva. Samo s tem, če bo država razpolagala z določenim delom poljedelskih pridelkov, kakor razpolaga tudi z vsemi industrijskimi produkti, bo mogoče osigurati stalne cene na trgu, bomo mogli likvidirati špekulacijo na trgu, bo lahko kmet dobival po maksimiranih cenah industrijske produkte in bo lahko delavec in nameščenc dobival po maksimiranih cenah poljedelske produkte.

Sovražniki govore kmetu: »Ne dajajte žita državi v odkup, prodali ga boste dražje na svobodnem tržišču.« Kmetu pa je treba povedati sledeče: Samo, če bo kmet prodal po maksimiranih cenah svoje žito državi, bo lahko računal na to, da bo od države mogel dobiti po maksimiranih cenah industrijske produkte, ki jih potrebuje. (Tako je!) Politika naše vlade je politika čvrstih cen, kajti to je prvi korak h kasnejšemu zniževanju cen. Politika čvrstih cen pomeni po drugi strani osiguranje kruha našemu delovnemu ljudstvu, osiguranje vsakdanje potrebščine našemu kmečkemu ljudstvu. Zato je treba danes jasno postaviti nalogo: Plan odkupa moramo v polni meri in do zadnjega procenta izvršiti. Tisti špekulanti pa, ki bodo poizkušali z raznimi manevri ovirati izvršitev tega odkupa, bodo morali dati odgovor. (Tako je!).

Tovariši in tovarišice, lahko bi naštel še mnogo takih in podobnih vprašanj in nalog, ki stoje danes pred nami. Poleg vprašanja, ki sem ga postavil v zvezi z odkupom, je prav tako važno vprašanje razvoja našega obrtništva, vprašanje našega združništva itd. Zvezna vlada prav sedaj v enem in drugem pogledu pripravlja vrsto mer, ki bodo pospešile aktivnost tudi na tem področju. Uresničevanje vseh teh nalog, to je pot našega napredka. Hitrost in sposobnost v izvrševanju teh nalog bo torej pospešila razvoj naše gospodarske moči, naše gospodarske neodvisnosti, blaginje delovnih ljudi in politične okrepite ljudske demokracije, ki se je rodila v ognju narodno osvobodilne vojne pod vodstvom tovariša Tita in ki danes dobiva svojo polno gospodarsko, socialno in politično vsebino zopet pod vodstvom tovariša Tita.

Tovariši in tovarišice! Če imamo pred očmi veličino dela, ki ga danes Jugoslavija opravlja, če imamo pred očmi, da se je s tem svojim delom Jugoslavija postavila v prve vrste naprednih narodov, ki danes građe na čelu s Sovjetsko zvezjo na svojih tleh lepšo bodočnost človeštva, građe svet, v katerem se za vselej uničuje možnost zatiranja človeka po človeku, kjer se ustvarjajo novi odnosi med ljudmi, ne na osnovi privilegijev bogastva in rojstva, temveč na osnovi dela, ki ga opravlja poedinec v korist skupnosti, ako prav tako pojмимо, da se na tej osnovi razvija nov tip demokracije na naših tleh, resnične ljudske demokracije, ki ni krinka za stvarno diktatorno finančno oligarhijo, bankirjev, kapitalistov in veleposelstnikov, kakor je to v kapitalističnih deželah, marveč pravi obraz zmage ljudstva nad izkoriščevalci. — Če imamo vse to pred očmi, tedaj se ni treba čuditi, da nas toliko klevetajo fašisti, reakcionarji in mračniki vseh barv v kapitalističnem svetu. Mi smo ponosni, da je narode Jugoslavije doletela taka čast, da danes zavzemajo tako mesto med narodi. Mi dobro vemo — dokler nas bodo klevetali in napadali sovražniki ljudstva, demokracije, svobode in napredka, tako dolgo smo na pravi poti, smo na poti prave demokracije, prave svobode in človečanskega napredka. Na drugi strani, če nas kleveta reakcija in mračnjaštvo, nam zato izražajo še simpatije in prijateljstvo vsi napredni ljudje v svetu in zlasti zatirani narodi in ljudje, ki v našem primeru gledajo pot svoje lastne osvoboditve. Nova Jugoslavija in njena ustava služlj današnji vzorec mnogim ljudstvom. Ki se danes bore za svojo svobodo. To je najboljšo potrdilo, da smo na pravi poti. Na to pot smo pod vodstvom tovariša Tita in na čelu s Komunistično partijo Jugoslavije stonili zaradi tega, ker si je prav to pot želelo in si jo želi vse svobodoljubno ljudstvo in tudi slovensko ljudstvo. (Tako je!) Zato tudi s polno uverenostjo in s prepričanjem v popolno zmago in na bogate sadove naših naporov gradimo našo veliko stvar.

Naj živi naša Federativna ljudska republika Jugoslavija, iz katere bomo zgradili pravo, cvetočo domovino delovnega ljudstva! (Naj živi!)

Naj živi naša Ljudska republika Slovenija, v kateri mora doseči srečnejše življenje vsak naš delovni človek! (Naj živi!)

Naj živi naš petletni plan! (Naj živi!)

Naj živi vse naše delovno ljudstvo, ki gradi ta petletni plan in ki je pričelo graditi novo zgodovino našega naroda! (Naj živi!)

Naj živi naš voditelj in učitelj tovariš Tito, pod čigar vodstvom bodo naši narodi dosegli tudi to veliko delovno zmago! (Naj živi, vzklik! Tito, Kardelj.)

Po govoru so tov. Edvarda Kardelja pozdravile razne delegacije in mu izročile darila. V diskusiji, ki je sledila, je tov. Kardelj odgovoril na nekatera vprašanja zborovalcev.

Delegacija jugoslovanske vlade v Sofiji

bo z bolgarsko vladno delegacijo obravnavala vsa vprašanja v zvezi z blejskimi sklepi

Sofija, 20. avg. (Tanjug.) Včeraj popoldne je prispela z vlakom iz Beograda v Sofijo delegacija vlade FLRJ, ki bo z delegacijo vlade LR Bolgarije obdelala vsa vprašanja v zvezi s sklenjenimi sporazumi na Bledu.

Delegacijo vlade FLRJ tvorijo: Vojo Srzentić, pomočnik ministra za industrijo FLRJ, Dušan Čalić, pomočnik predsednika Zvezne planske komisije, Mavro Magašić, pomočnik ministra za kmetijstvo in gozdarstvo FLRJ, Bogdan Crnobanja, pomočnik ministra za zunanjo trgovino FLRJ, Gvozden Simić, direktor direktorije za gradnjo železnice ter še 14 voditeljev gospodarskih in upravnih oddelkov ministrstev za finance, industri-

jo, zunanjo trgovino, notranje zadeve, kmetijstvo in drugih resorov in 12 tehničnih uslužbencev.

Jugoslovansko delegacijo so sprejeli na sofijskem kolodvoru znani bolgarski gospodarski strokovnjak, profesor Petko Kunin, Todor Poljakov, glavni sekretar vrhovnega gospodarskega sveta Conju Cončev, direktor bolgarske narodne banke, profesor Ivan Georgijev, glavni sekretar ministrstva za kmetijstvo, odposlanec zunanjega ministrstva generalni konzul Minkov in drugi, kakor tudi odpravnik poslov jugoslovanskega poslanstva v Sofiji Petar Mangovski z osebjem poslanstva ter vojaški ataše polkovnik Vojo Ristić.

Svečan sprejem na čast jugoslovanski trgovinski delegaciji v Londonu

London, 20. avg. (Tanjug.) Britanska vlada je priredila svečan sprejem na čast jugoslovanski trgovinski delegaciji v prostorih Lancaster Housea, ene izmed najznamenitejših palač v Londonu.

Gostitelj na sprejemu je bil Harold Wilson, član parlamenta in britanski minister za zunanjo trgovino, ki je na čelu britanske delegacije v trgovinskih pogajanjih med FLRJ in Veliko Britanijo.

Sprejema so se udeležili še jugoslovanske trgovinske delegacije Koptoč, pomočnik ministra za industrijo FLRJ, veleposlanik FLRJ v Londonu dr. Le-

ontić, člani jugoslovanske trgovinske delegacije in člani jugoslovanskega veleposlanstva v Londonu.

S strani Britancev je bilo razen ministra Wilsona opaziti veliko število vodilnih funkcionarjev ministrstva za zunanjo trgovino kakor tudi predstavnikov ministrstva za zunanje zadeve, ministrstva za finance, za promet itd.

Sprejem, ki je bil prirejen v prostorih, kjer se gostoljubnost izkazuje tujim gostom samo v znamenje posebne pozornosti, je potekel v pristrnem razpoloženju.

Komentar »Pravde« o politiki ZDA v Grčiji Ameriška politika sile in vmešavanja v notranje zadeve malih držav nasprotuje miru in varnosti

Moskva, 20. avgusta (Tass). Mednarodni komentator »Pravde« Leontijev piše:

»Med razpravljanjem v Varnostnem svetu o grškem vprašanju sta se pojavila dva popolnoma nasprotna principa mednarodnega sodelovanja. Sovjetska zveza in vrsta drugih demokratičnih držav menijo, da se bo mir ohranil samo na ta način, ako se dovoli vsaki državi, vsakemu narodu, posebno pa grškemu narodu, da sam upravlja svojo usodo.

Z druge strani težijo anglosaške sile, v prvi vrsti in najbolj pa ZDA, vsiliti drugim narodom svoj diktat, svojo voljo, in ne vodijo pri tem računa o interesih mira in varnosti.

To se posebno jasno opazi v politiki, ki jo ZDA vodijo proti Grčiji. Že v poletju t.l. so ZDA pokazale željo ne glede na OZN, enostransko rešiti grško vprašanje. Grčija je država, v kateri je prvič sprejeta »Trumanova doktrina« o dajanju vojaške in gospodarske pomoči drugim državam.

Stališče ameriškega predstavnika med razpravljanjem v VS o grškem vprašanju odkriva, da želijo ZDA izvesti politiko diktata tudi v samni OZN, čeprav predstavlja princip enakosti narodov osnovo, na kateri temelji ta organizacija.

Reakcionarni ameriški tisk spuša strele in grome zaradi neuspeha ameriške resolucije, ki nezastužno žali Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo, na katere skušajo ameriški zaščitniki grške reakcije prevrtili krivdo za neuspehe grške vlade in privedi do tuje intervencije, ki jo pričakuje grška vlada v svoji borbi proti grškemu narodu. Reakcionarni tisk najbolj muči princip soglasnosti veseli, ki so ga vzpostavili v Ustanovno listino OZN, ki je, mimogrede rečeno, v Ustanovni listini na pobudo ZDA.

Proti tej odredbi je nastopil ameriški delegat Johnson v svojem skrajno brezobzirnem govoru pred nekaj dnevi. Objavil je namero ZDA, da podvzamejo korake proti grški demokraciji in grškim sosedom ne glede na posledice takšnih korakov. Sovjetski tisk smatra vsi Johnsonovo izjavo za predhodno opozorilo.

To mišljenje popolnoma potrjujejo poročila, da se sedaj pripravlja na odhod

iz ZDA v Grčijo prva skupina 12.000 vojaških strokovnjakov, potrjuje ga pa tudi vedno obsežnejše preskrbovanje grških reakcionarjev z ameriškim orožjem.

Sovjetski delegat Gromiko je odgovoril tako, kakor to zasluži Johnsonov nediplomatski govor. Gromiko je primerjal njegov govor s Tsaldarisovo izjavo, ki je napisana v jeziku majhnega trgovca s podeželja, ne pa v jeziku ministra za zunanje zadeve.

Povišan ton ameriškega predstavnika ni upravičen, čeprav je povod takšnega tona jasen — razvoj dogodkov v Grčiji ni po volji ameriški vladi.

Nasprotno, položaj v Grčiji vsak dan bolj jasno odkriva prave cilje ameriške politike. Državljanstva vojna v Grčiji se nepovoljno razvija za reakcionarno grško vlado, ki je osvražena pri narodu.

Jasen dokaz nepopularnosti grške vlade je tudi memorandum, ki ga je vlada sama predložila 9. avgusta ameriškemu in britanskemu veleposlaniku v Atenah, v katerem prosil, da pošljejo ameriške čete v Grčijo za uničenje partizanov. Ta cinični dokument je sam po sebi priča, da je grškemu narodu vsiljen osvraženi režim.

Težko je najti kakšen drug problem, ki bi bolj prepričljivo pokazal, da ameriška politika sile in vmešavanja v notranje zadeve malih držav nasprotuje življenjskim interesom teh narodov ter interesom miru in varnosti.

Monarhofašistični mornarji se bodo večbali v Ameriki

London, 20. avg. (Tanjug.) United Press poroča, da je Dwight Greenwald, šef ameriške misije v Grčiji, izjavil, da bodo poslali grške mornarje v mesto Norfolk (v državi Virginia), kjer jih bodo v ameriški vojni mornarici vojaško izveščali. Pozneje se bodo ti mornarji vrnili v Grčijo s 6 topničarkami, ki so jih ZDA pred kratkim odstopile grški vojni mornarici.

V treh dneh so grška letala štirikrat provocirala nad albanskim ozemljem

Tirana, 20. avgusta. (Tanjug.) Z uradnega mesta je bilo objavljeno naslednje sporočilo:

15., 16., in 17. avgusta so grška letala izvršila štiri nove provokacije nad albanskim ozemljem. Letala so prihajala iz smeri Italije in Kria in letela nad mestom v primorskem območju, ki se razteza od Sarande do Vivare.

15. t. m. ob 11. uri 30 minut je neko grško letalo prišlo iz Italije ter je nato letelo nad Sazano, potem vzdolž obale od Timare do Sarande, nato pa se je obrnilo proti Kenispolju kjer je doseglo grško ozemlje. Letalo je letelo v višini 2000 m.

16. t. m. ob 13.15. je neko grško tromotorno letalo prišlo iz smeri Kria, letelo vzdolž naše obale ob ustju reke Vivara v bližini Sarande, prodrlo nato na albansko ozemlje v globino 4 km. Letalo se je nato oddaljilo na grško ozemlje v smeri mejnika št. 69 v območju Kenispolja in letelo v isti višini 2000 m.

Iste dne 15 minut pozneje je neko grško tromotorno letalo, sive barve, prišlo iz Italije in je letelo v višini 1500 m vzdolž naše obale v območju Sarande nad mestom Vivaro in Ksamil. Potem ko se je oddaljilo v smeri Kenispolja, je letalo odletelo na grško ozemlje.

17. avgusta ob 13.30 je neko grško tromotorno letalo prišlo iz smeri Kria in letelo v višini 2000 m nad našimi teritorialnimi vodami v območju Sarande, nad vasmí Borš, Bičera, Lukopo, kakor tudi nad mestom Saranda. Letalo se je oddaljilo v smeri Kenispolja, od koder je nato dospelo na grško ozemlje.

POSVETOVANJE VODITELJEV LJUDSKE SREDNJEŠOLSKE MLADINE

Organizacije ljudske mladine morajo letos še resneje postaviti učenje za svojo temeljno nalogo

Beograd, 20. avgusta

Ob pričetku novega šolskega leta in zaradi bodočega dela mladinskih organizacij se je začelo v ponedeljek v Beogradu posvetovanje voditeljev ljudske srednješolske mladine in pionirskih organizacij srednjih šol iz vse države. Pri po-

svetovanju so bili navzoči predstavniki komiteja za šole in znanost pri vladi FLRJ, predstavniki ministrstva dela in gradnje zvezne vlade ter člani Centralnega sveta Ljudske mladine Jugoslavije. Član sekretariata CS LMJ Milutin Baltić je govoril o petletnem planu in o vprašanju kadrov.

Govor Milutina Baltića o vprašanju kadrov

»Danes moremo ugotoviti, da ni mladinska organizacija, čeprav se je zelo potrudila, storila vsega, kar bi bila morala. Pri ogromnem številu naših voditeljev in tudi pri osnovnih mladinskih organizacijah ni najti resnega razumevanja tega problema. Pri pravilnem vzgajanju naše mladine nastanejo resne posledice, kajti iz te mladine bo izšla ogromna večina kadrov. Še vedno ne predstavljajo šole za vaje niti v strokovnem niti v pedagoškem pogledu ustanov, ki bi zadovoljile potrebe izobrazbe podmladka delavskega razreda. Mladinske organizacije še vedno ne kažejo potrebnega zanimanja za te vrste šol. Še vedno je celoten načrt izobrazbe pod minimumom onih potreb, ki jih imajo posamezne stroke.

Domovi vajencev v gospodarstvu, ki so mnogo pripomogli k temu, da se razmeroma velikemu številu vajencev zagotovi stanovanje in hrana, so nedvomno velika pridobitev naše oblasti, iz katere je razvidna velika skrb za našo delavsko mladino ter perspektiva, kako bomo v teku izvajanja našega plana v bodoče mogli popolnoma preskrbeti našo delavsko mladino. Medtem pa se vidi po današnjem stanju, da število domov še od daleč ne more zadovoljiti potreb onih vajencev, ki delajo v gospodarstvu, niti onih, ki bodo delali v gospodarstvu.

Podjetja nimajo zadostnega števila vajencev v gospodarstvu. V zvezi s tem smo podvzeli ukrepe v to smer, da z mladinske proge Samac—Sarajevo dobimo čim večje število mladincev za naša podjetja. Naloga mladinskih organizacij je, da se skupno s sindikalnimi organizacijami borijo proti slabostim in vajeniških šolah in v njihovih domovih. Glede vajencev v obrtnih podjetjih se trudimo, da bi jih čim več napotili na delo v industriji.

Letos bomo ukrenili vse potrebno, da se bo razmeroma veliko število delavcev usposobilo za gradbeno stroko. Ne smemo dovoliti, da bi se mladinci po izvršenih delih na progi zaradi pomanjkanja dela vrnili na svoje domove. Potrebno je, da vsem tem preko zime zagotovimo daljše strokovne tečaje, kar jim bo omogočilo, da bodo svoje splošno in strokovno znanje dvignili na višjo stopnjo in da bodo na koncu leta 1948 popolnoma sposobni za kvalificirane gradbene delavce.

Velika potreba srednjega strokovnega kadra

Naši okrajni odbori morajo v vsem pomagati okrajnim planskim komisijam pri vođenju evidence za vse te mladince in tudi starejše, ki se žele vključiti v delo v industriji. Mladinske organizacije se morajo posebno poboriti za to, da se večje število mladincev, ki se vračajo s proge Samac—Sarajevo, vključi v gospodarstvo. Naloga mladinskih organizacij je, da skupno s sindikalnimi podružnicami poskrbijo, da bo prirejenih čim več tečajev za nekvalificirane delavce ter da tečajniki tudi uspešno dokončajo svoje tečaje. Treba je prekiniti z neodgovornim odnosom do takih tečajev, ki še vedno obstajajo v mladinskih organizacijah.

Srednji strokovni kader predstavlja ne samo po številu, temveč tudi po svoji

Pravilen razpored srednješolskih maturantov

Po planu zvezne planske komisije bi se moralo letos na različne fakultete vpisati 9000 študentov. Tolikšno število dijakov bi moralo končati VIII. razred gimnazije. Vendar pa to še zdaleka ne krije potreb po fakultetno izobraženih kadrih. Naše srednje šole in gimnazije poleg tega, da nimajo zadostnega števila dijakov, še vedno ne izpolnjujejo zadosti nalog pri učenju. Priznati je treba, da so bili v tem pogledu v nekaterih organizacijah storjeni resni koraki naprej. Če pa vzamemo podatke iz gimnazij o zaključku letošnjega šolskega leta, bomo videli, da elabo učenje predstavlja še vedno eno najresnejših ovir, da naše fakultete ne morejo dobiti zadostnega števila dijakov z dokončano srednjo šolo.

Nato imamo nepravilen razpored maturantov pri vpisu na posamezne fakultete, kar tudi predstavlja resno oviro za izpolnitev plana posameznih fakultet. Nadalje je treba izvršiti čim bolj mogoče prestop študentov s pravne in z gospodarske fakultete na ostale fakultete, ki niti zdaleka nimajo zadostnega števila slušateljev, predvsem na filozofsko fakulteto. Delna pomoč pri reševanju teh vprašanj more biti tudi, da bi poslali študent večje število srednješolskih absolventov, ki so kot uradniki zaposleni v državnem aparatu.

Razen tega je potrebno, da organizacije ljudske mladine postavijo na posameznih fakultetah za temeljno nalogo vsakega našega študenta, da bo redno in pravočasno polagal posamezne izpite, kakor to zahtevata učni načrt in program vsake posamezne fakultete.

Vse naše organizacije, je dejal Baltić, morajo že med vpisom v letošnjem šolskem letu nuditi polno pomoč ljudskim oblastem, da bi se zadostno število učencev vpisalo v vse naše šole in fakultete, kakor je to po planu predvideno. Nato morajo organizacije ljudske mladine v vseh podjetjih, na vseh vrstah nižjih in srednjih strokovnih šol, gimnazijah in fakultetah še resneje postaviti učenje kot svojo temeljno nalogo. V letošnjem šolskem letu je treba še strože skrbeti za to, da učenci ne bodo preobremenjeni z različnimi akcijami, ki bi jim mogle otežiti učenje.

Referat Janeza Vipotnika o novih nalogah ljudske srednješolske mladine

Referat o novih nalogah srednješolske ljudske mladine v novem šolskem letu je imel Janez Vipotnik, ki je med drugim dejal:

»Pri postavljanju nalog za novo šolsko leto moramo predvsem vzeti kot podlago nadaljnje izvajanje sklepov petega plenuma in lanskih izkušenj. Uspeh, ki so ga pokazali naši učenci v lanskem šolskem letu, je vsekakor boljši kot leta 1945-46.

Kakšni so bili učni rezultati v minulem šolskem letu? Vzemimo n. pr. uspeh na gimnazijah. V odstotkih izražen je doseglo pozitivne ocene:

	I. polletje	konec leta
Srbija	44,5	66,2
Hrvatska	56,6	78,6
Makedonija	43,5	65,0
Slovenija	62	71,4
Bosna in Hercegovina	52	67
Črna gora	46,3	61,23
Beograd	44	70

Uspeh ob koncu šolskega leta je mnogo boljši kot v prvem polletju in to na vseh šolah. Visoki odstotek slabih učencev ob koncu prvega polletja

nam jasno odkriva napake v šolah tekom vsega prvega polletja. Takšni rezultati ob polletju pojasnjujejo tudi slab uspeh ob koncu leta. Eden glavnih vzrokov slabega uspeha ob polletju je v nesolidnem začetku šolskega leta. Zaradi neplanske razdelitve je bil material za predavanja nesorazmerno razporejen, tudi zadostnega nadzorstva ni bilo, če in kako učenci sprejemajo predlago gradivo.

Najvažnejša naloga učencev v novem šolskem letu je sistematično vsakdanje učenje, temeljno obvladanje snovi. V tej smeri mora organizacija Ljudske mladine vzgojiti svoje člane.

Govorec o različnih oblikah dela v šolah je dejal:

»Izvenšolske oblike dela morajo biti tisto pomožno orožje, s katerim bo ljudska mladina pomagala pri vzgoji učencev v zavedne, ponosne, zdrave, odločne, disciplinirane ljudi s širokim znanjem, krepko predane svoji domovini in narodu.

Tudi skupine za učenje so dale svoj prispevek k uspehu učencev. Danes, ko so se šolske razmere precej uredile, ko razpolagamo z precej večjimi števili učencev, je treba skupine omejiti izključno na slabe učence in to z namenom, da se v njih vpletje samostojno delo. Praksa je dokazala, da so najbolj uspešne majhne skupine treh do petih učencev, k čemer je treba tudi težiti.

V novem šolskem letu se mora mladinska organizacija mnogo resneje lotiti teh vprašanj. Pri razvijanju fizikulture med šolsko mladino nam bodo mnogo pomagali tisti učenci, ki so končali fizikturne tečaje na progi Samac—Sarajevo.

Ceprav so med učnim osebjem še ljudje, ki niso popolnoma našli svoje gaje mesta pri vzgoji novega rodu in tudi ne razumejo nove vloge učiteljev v šoli, ni naloga ljudske mladine, da bi jih z neposrednim reagiranjem k temu navajala. Velikanski del učiteljev je v lanskem šolskem letu zelo dobro pomagala mladinski organizaciji pri reševanju problemov. Pomoč učiteljev je bilo čutili povsod na izrednih urah, v skupinah za učenje, literarnih družinah, v fizikulturi ter v samem delu organizacije.

Vse to pomeni, da je največji del učiteljev pripravljen pomagati pri organizaciji, pri njenem vzgojnem delu, pri graditvi novega rodu. Zato je toliko bolj potrebno kritizirati nepravilno nastopanje nekaterih mladincev, ki svojimi nastopi dokazujejo, da so popolnoma nezreli za šolo. Naj takšni kodljivi mladinci vedo in občutijo, da o naša organizacija z vsemi sredstvi udno čuva ugled profesorjev. Vsako epravnost je treba najstrožje kritizirati, a tudi kaznovati mladince, ki bi tem smislu grešili.

Ob koncu je Vipotnik naglasil, da je dobro delo v šoli v veliki meri odvisno od solidnega začetka. Zato je treba že ob samem začetku šolskega leta postaviti krepke temelje za nadaljnje delo. (Tanjug.)

INCIDENT NA BLOKU PRI SV. LUCIJI

Komisija ugotovila krivdo ameriškega vojaka

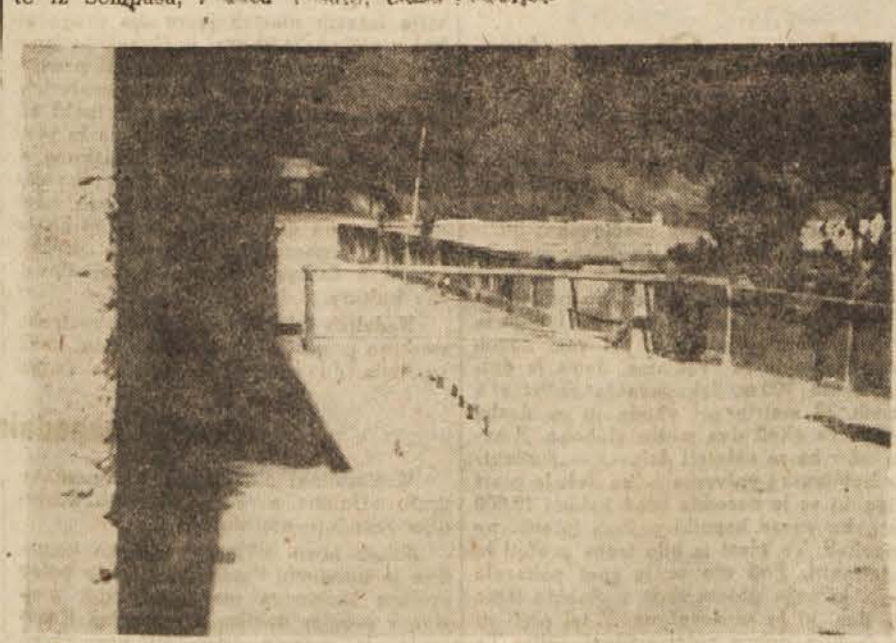
Priče so potrdile, da je ameriški vojak streljal, ko je bila Kriviceva tik jugoslovanske karavle

Ljubljana, 20. avgusta. (Tanjug.) Uradna komisija, ki je bila določena, da preišče incident, ki se je zgodil dne 17. avgusta zjutraj na demarkacijski črti pri Tolminu, je izvršila preiskavo istega dne ob 10.40 uri dopoldne na istem mestu na bloku pri mostu preko Soče pri Sv. Luciji. Komisija, ki je bila sestavljena iz javnega tožilca za okraj Tolmin Čeligoj Staneta, okrajnega sodnika v Tolminu Gabersček Zvonimira in zastopnikov KNOJ-a kapetana Kalajidžija Petra in kapetana Planinca Franca, je ugotovila, da gre demarkacijska črta točno preko sredine mosta čez Sočo in je začrtana z belo črto. Most je raven in je razgled od angloameriške stražarnice do stražarnice in karavle JA popolnoma prost. Na desnem bregu Soče, tik pri mostu, je angloameriška stražarnica brez rampe preko mostu. Na levem bregu, tik pred mostom, je stražarnica JA z rampo. Obe stražarnici sta na desni strani ceste v smeri proti Sveti Luciji; tri metre 80 cm od rampe JA v smeri proti Sv. Luciji leži na cesti žensko kolo, last ranjene Marije Krivec. Na cesti se pozna sled kolesa od rampe do padca. Preko kolesa leži volnena jopica in plitena mreža z naglavno ruto in dvema limonama. Kolo leži tik ob oglu karavle. Sled kolesa, kolo in prostor do vhoda so pokriti s sledovi krvi. 25 cm nad desnim oglom vhodnih vrat karavle je dobro

videti sled izstrelka, ki je napravil v zidu 3 cm globoko luknjo.

Komisija je zaslišala kot pričel Franca Mavriča, člana Narodne zaščite iz Sempasa, Franca Tošara, člana

Narodne zaščite iz Sv. Lucije, Rista Ristavskega, borca JA in Ličena Alojza, člana Narodne zaščite iz Vipave, ki so 17. avgusta zjutraj vršili kontrolno službo na bloku in katerih izjave ne točno strinjajo v tem, da angloameriški stražar sploh ni zaustavil Marije Krivec, ko je šla mimo nje. Šole, ko je bila Marija Krivec že 11 m preko demarkacijske črte in pred rampo JA, je pričel angloameriški stražar za rjo vpiti in končno streljati.

Blok pri Sv. Luciji, kjer je ameriški stražar streljal na Krivec Marijo, ko je bila ta že preko demarkacijske črte v coni B. V prostoru, ki je obdan z opeko, je bila zadeta Krivec Marija, ki se je nato še vzdignila in prišla do praga karavle, kjer se je zgrudila

Zadnje pogodbe za dostavo blaga med proizvajalnimi in razdelilnimi podjetji so bile pomanjkljive

Nov sistem razdeljevanja blaga, ki odgovarja načrtnemu gospodarstvu, je vezan za vrsto ukrepov in je med njimi bistvene važnosti sklepanje pogodb med proizvajalnimi in razdelilnimi podjetji. O pomenu in načinu sklepanja pogodb so izšle obširne uredbe, mnogo so o tem pisali naši časopisi, pred realizacijo so bili ustanovljeni pomožni organi, tako tudi pri ministrstvu za trgovino in prekrbo LRS posebna agencija, in na raznih konferencah so v potankostih razpravljali odgovorni tovarishi o novem načinu distribucije ter o vsem kar je s tem v zvezi.

Za drugo polletje 1947 so pogodbe sklenjene. Žal so bile priprave za sklepanje pogodb pomanjkljive, ker niso dovolj preštudirali kaj pomeni sklepanje pogodb. Pogodbeno zavezano sprejemanje industrijskega blaga vpliva na pravočasno, kvaliteto in kvantiteto razdeljevanja blaga. Že to pomeni mnogo; do sedaj so dobivale trgovine dvakrat, trikrat mesečno nepredvidene količine in jih takoj razdelile, ne da bi vedele, kdaj bo spet kaj prišlo. Tako ne bo več. S sklepanjem pogodb je trgovskim podjetjem omogočeno, da za pol leta naprej točno razpolagajo z industrijskim blagom. Se to: tudi o kvaliteti blaga doslej niso mogla trgovska podjetja mnogo odločiti, v pogodbah pa lahko označijo vse vrste, ki jih žele in bo v tem pogledu vedno večja izbira. Prav v tem pa je bilo pri zadnjem sklepanju pogodb mnogo pomanjkljivosti.

98% pogodb, ki so jih sklenila podjetja med seboj, nima določenega roka za dostavo blaga. Nekatera podjetja sploh niso navedla roka dobave, druga pa so se zadovoljila s splošno oznako: rok dobave v drugem polletju, rok dobave postopoma po proizvodnih možnostih. Posledice so pa take: načrta razdeljevanja blaga ni mogoče izvajati, ni ga mogoče kontrolirati, blago leži v skladiščih, na trgu pa ga ni. Pravilno bi morala biti vsaka dobava blaga v pogodbi določena z roki za posamezne dekadne; n. pr. v prvi dekadni avgusta nam dostavite toliko tega, v drugi dekadni toliko itd. Le za manjše količine se dobava izvrši nenačrtno, za kar pa mora biti prav tako točno določeno kdaj.

Brezsmiselnost pogodb brez postavitev roka se kaže iz naslednjega primera: naša trgovska podjetja so se v pogodbah s sladkorno tovarno zadovoljile s postavko, da bo dobava izvršena do konca oktobra. Sladkor pa se deli vsak mesec in se jasno, ne bo potrošnik zadovoljil, če bo dobil sladkor šele v novembru za vse mesece nazaj. Podobno je tudi z drugimi industrijskimi izdelki. Postavljanje rokov je torej prvostavne važnosti in to po posameznih dekadah določenih rokov.

Potem je specifikacija kvalitete. Skoro vse panoje naše industrijske proizvodnje so že na taki višini, da se da njihove izdelke izbirati. V tekstilni industriji imamo različne vrste blaga in razne barve. Železnina ima različne dimenzije. Skratka, možen je izbor po kvaliteti in pride to predvsem v poštev za različne naše pokrajine, ki potrebujejo različne vrste blaga. Tudi tega najdemo malo v naših pogodbah. Če so bile okvirne pogodbe, ki so bile sklenjene z direktijami industrijskih panog, splošno in niso zajemale vseh teh podrobnosti, pa je bilo zato določeno, da okrajna trgovska podjetja pri sklepanju pogodb s pomembnimi tovarnami ne pozabijo na to.

V malokateri pogodbi so predvidene sankcije za primer, da katera točka ne bo izpolnjena. (To je nazadnje razumljivo, kajti če ni roka dobave, če ni potrebnih postavk glede kvalitete, v glavnem pogodba izgubi pomen, ker nima jasnih določil kaj in kdaj je treba izpolniti.) Toda v bodoče, ko se ne bodo gornje napake več ponavljale, bo določitev sankcij prav tako velikega pomena. Kajti od izpolnjevanja pogodb je odvisno uresničevanje plana in to pravilno sestavljenih pogodb, katerih izpolnitev bosta smatrala oba pogodbenika za obvezno. Posebna razsodišča (državna arbitraža) so določena, da rešujejo take spore in urejajo pogodbene odnose med podjetji.

Toda krivcev za vse našete napake

ne smemo iskati le v zastopnikih okrajnih magacinov in okr. združ. poslovnih zvez, ki so za svoja podjetja sklepali pogodbe. Mnogo je zagrešila slaba koordinacija dela med trgovino in industrijo. Naglica s katero so izvršili priprave za sklepanje pogodb, nesigurnost in nepoznanje uredb s strani zastopnikov industrijskih podjetij, ki tudi niso večinoma dali na vpogled vzorcev ali raztolmačili kakšne proizvode imajo na razpolago — vse to je imelo svoj slab vpliv. V mnogih primerih je prav zastopnik industrijskega podjetja preprečil določitev roka dostave blaga z izgovorom, da ne ve kako je s surovinami, da ne ve kakšna bo možnost proizvodnje določenega artikla itd. Zanimiv je primer industrije čevljev »Peko« in »Jugoslovanski kombinat« (nekdanji Bata), ki imata v mnogih krajih svoje lastne prodajalne in zato nista sklepala pogodb z okrajnimi magacini in naprozami. Toda mreža prodajalnih teh dveh tovarn obutev le ni tako gosta in njun monopolizem le ne sme biti ovira, da ne bi tudi poslovavnice okrajnih magacinov in naproz prodajale Peko in Kombinativnih čevljev. Prav tako je bilo napačno dodeliti enemu okraju n. pr. tekstilno blago le iz ene tovarne, sosednjemu pa spet vse blago iz druge tovarne. Tako pride do »uniformiranja« enega okraja in tudi možnost izbire se zmanjša.

Načelo naše trgovinske politike, da vsako podjetje oskrbuje svoje potrošnike in si z medsebojnim tekmovanjem v boljši potrebi pridobiva novih odjemalcev, daje vsem trem sektorjem tudi popolno enakopravnost. Ključ za razdelitev po planu določenih kontingentov industrijskega blaga bi morali določiti v vsakem okraju. Toda privatni sektor je ostal zastavljen. Tisti monopolizem ki je že v precejšnji meri prežan iz republiških podjetij in ustanov se je preselil v okrajne in mestne odbore. Privatni sektor, ki bi moral prav tako dobiti del kontingenta industrijskih izdelkov, so nekateri okrajni (n. pr. Trebnje) popolnoma izločili. Tu ne gre za dajanje podpore špekulantskim trgovcem, gre le za dajanje možnosti tistim trgovcem, ki se hočejo pošteno vključiti v naš plan distribucije in bi s svojimi izkušnjami ter v tekmovanju z državnim in združnim sektorjem pomagali dvigniti našo trgovsko mrežo.

Vse te napake zahtevajo popravke in revizijo mnogih pogodb. Ministrstvo za trgovino in prekrbo LRS je izdalo natančna navodila okrajnim in mestnim odborom, da bi bile pogodbe vsaj z dekadnimi roki izpolnjene in bo tako omogočena izvedba načrta za razdeljevanje industrijskega blaga. Ostale pomanjkljivosti in napake pa naj bodo v opozorilo za bodoče sklepanje pogodb v decembru za prvo polletje 1948. Takrat pa bo treba z vsjo resnostjo in mnogo bolj dosledno kot sedaj sklepati pogodbe, premišljeno vnesti vanje vse potrebne postavke z zavestjo, da služijo zboljšanju oskrbe našega delovnega ljudstva.

Nagrade oddajalcem kož domače živine

Minister za industrijo in rudarstvo LRS in minister za trgovino in prekrbo LRS sta izdala navodila o nagradah za oddajo kož domače klavne živine. Navodila veljajo tudi za nazaj in sicer od 23. VI. 1947 dalje.

Za oddane kože goveje živine dobe živinorejci nakaznice za nabavo usnja ali obutve. Na te nakaznice bodo dobili določene količine usnja ali obutve, tako, da bodo živinorejci in njihove družine dobro obute.

Kdor proda klavno živino državnemu odkupnemu podjetju ali mesarju, prejačevalcu ali klobasičarju, bo od krajevnega ljudskega odbora dobil izdano nakaznico za nabavo usnja ali obutve. Nakaznico je treba izdelati v dvojniki, tako da izvornik prejme prodajalec klavne živine, kopijo pa obdrži KLO zaradi evidence.

Kdor pa surovo ali suho kožo odda za

Opekarna Košaki je v prvem polletju 1947 preseгла proizvodni plan za 15%

V opekarni Košaki pri Mariboru je delo v polnem teku. Delovni kolektiv se trudi, da čim bolj izkoristi vroče poletne mesece, ki so ugodni za večjo proizvodnjo opeke. Opekarna je v prvem polletju 1947 preseгла proizvodni plan za 15%. Največji presežek je bil v maju, ki je znašal 35%, to pa iz razloga, ker se je uvedlo delo v dveh izmenah, ki ga po planu v tem mesecu niso predvidevali. V juliju je znašala proizvodnja pri porolitu 105%, pri zidakih pa 99% in je tovarna s tem dosegla proizvodni plan.

Opekarna izdeluje: zarezno opeko, bobrovec, porolit, zidno, vstolo in strešno opeko. Na vidnem mestu je izbošen grafikon, ki prikazuje dnevno gibanje proizvodnje zarezne in zidne opeke, bobrovca in predelavo glin. Krivulja na grafikonu surove zidne opeke je stalno nad normo, ki je prikazana v obliki črne črte. Značilno je, da je krivulja najvišja v sredini tedna, medtem ko se ob sobotah in ponedeljkih približa postavljeni normi. Odkar je opekarna uvedla grafikone, se učinek dela iz dneva v dan veča.

Podjetje je uvedlo norme po vseh mogočih postavkah, razen v ključavničarski delavnici, skladišču in pri raztovarjanju premoga. Delavci medsebojno tekmujejo. Najboljša med štirimi skupinami v tekmovanju je skupina pri izdelovanju strešne zarezne opeke, ki šteje 21 ljudi in jo vodi predelavec Dokl Franc. Ta skupina, v kateri sta med najboljšimi tov. Šeruga in Bračko Marija je v zadnjih treh mesecih preseгла postavljeno normo za 20%. Tudi skupina pri izdelovanju zidne opeke je pokazala lepe uspehe. Najboljša pri izdelavi slemenjakov sta tov. Šokač Marko in Spelec Ivana iz Medzimirja, ki presegata normo povprečno za 20%. Kadar ne dosežeta predvidenega dela, ga nadoknadita s tem, da pričneta naslednje jutro bolj rano.

Na predlog sindikalne podružnice je podjetje v juliju proglasilo prvega novatorja tov. Korosca. Obratovodja Korosček Peter je že 13 let zaposlen v tovarni. On je samoiniciativno izpopolnil polavtomat za rezanje bobrovca. Stroju je dodal aparat za rezanje nosu, ki se je prej utisnil v mavec, zaradi česar je bila kvaliteta opeke slabša in je bilo opeko zaradi posebnega nosu težje polagati na late. Z novo napravo, ki reže nosove tako kot je potrebno, je izboljšal omenjeni stroj in kvaliteto opeke za 25%. Za svoje delo je potreboval 50 ur prostega časa.

Za dvig strokovnega kadra bo prirejen v avgustu tehnično strokovni tečaj za kvalificirane delavce, v katerem se bodo ključavničarji in električarji usposobili za specialna dela v opekarni, poleg tega se bo vršil knjigovodski tečaj. Delavci stanujejo v tovarniških barakah, ki so higienično urejene. Hranijo se v bližnji gostini. Odstotek neopravičenih izostankov je zelo majhen. Podjetje predvideva razne novogradnje, kakor tudi stanovanjsko poslopje s 15 stanovanji. Z izgradnjo novega obrata bo mogoče zaposliti več delovne sile, pa tudi delo potem ne bo več sezonsko, temveč bodo delavci stalno zaposleni in se jim na zimo ne bo treba vračati na svoje domove.

Sklepanje pogodb za odkup krompirja v postojnskem okraju

V našem okraju, kjer ni žita, pač pa mnogo krompirja, so ljudje začeli sklepati pogodbe za odkup krompirja. Pogodbe sklepajo z zadrugami.

S sklepanjem pogodb smo začeli 14. in 15. avgusta 1947. Doslej so bili sestanki v Slavini, Trnju, Orehku, Kočah, Matenji vasi, Rakitniku, Vel. Ubeljskem, Malem Ubeljskem, Petelinju, Studencu, Predjami, Zagonu, Belskem, Bukovju in Vel. Otoku. V navedenih vaseh so se ljudje zbrali še kar v lepem številu in razpravljali o pomenu obvezne oddaje ter o važnostih odkupa presežkov za naše gospodarstvo, posebno za naše industrijske centre.

V vaseh Trnje, Zagon, Slavina, Petelinje in Studenc so bili na sestanku po večini le ljudje, ki niso obvezni oddati kakršne koli količine krompirja, tako so v Slavini sklenili pogodbe: Abram Franc za 20 kg krompirja, Gržina Janez za 100 kg krompirja, Bele Franc za 50 kg krompirja, Fičur Matevž za 100 kg krompirja, Skvarča Stefan za 100 kg krompirja in Klemen Jakob za 10 kg krompirja, a zaslejal ga je 10 arov. Poleg teh, ki smo jih navedli, so še štirje z več člansko druž-

no, ki so sklenili pogodbe za skupno 145 krompirja. V Trnju je sklenil pogodbo le tov. Smrdelj Alojz in sicer za 500 kg krompirja. V tej vasi, kakor tudi po nekaterih drugih, so začeli govoriti, da ne morejo sklepati pogodb prej, dokler ne bodo videli, koliko krompirja bodo skopali. V Vel. Ubeljskem je sklenilo 24 kmetov pogodbe za 5680 kg krompirja, v Malem Ubeljskem pa 13 kmetov za 2850 kg krompirja. V Predjami so sklenili pogodbe za 4382 kg in so presešli obvezno oddajo za 125%. V tej vasi so bili ljudje že za časa borbe silno zavedni in so sodelovali v NOB.

Tudi vas Belsko se je »odrezala«, kjer je sklenilo pogodbe 13 kmetov.

Nekateri krajevni KLO, kot Trnje, Postojna okolica, Hrenovice še niso obvestili ljudi o tem, koliko znašajo njihova obvezna oddaja. Po vaseh, kjer so že prejeli ta obvestila, se naravnost čudijo, kako majhne količine so jim bile odmerjene na podlagi uredbe, ki jo je izdal Izvršni okrajni ljudski odbor. Uvidevajo, da je ljudska oblast res ljudska.

L. B.

Dvoletne gospodarske šole

Zaradi velikih potreb po administrativnih kadrih je bila po osvoboditvi ustanovljena enoletna gospodarska šola. Ta šola je svojo nalogo v prvih začetkih naše obnove dobro vršila in dajala administrativni kader v vse pango našega gospodarstva.

Z letošnjim šolskim letom pa se bodo enoletne nižje gospodarske šole spremenile v dvoletne gospodarske šole, ki bodo usposabljale absolvente za samostojno knjigovodje in drugo tehnično administrativno osebje.

Vsi dijaki, ki so se v letošnjem letu vpisali v enoletno gospodarsko šolo in imajo 4 razrede srednje šole, se smatrajo vpisani v dvoletne gospodarske šole oziroma v triletne ekonomske tehnikume.

Dijaki, ki so dovršili enoletno gospodarsko šolo, se morejo vpisati v II.

razred dvoletne gospodarske šole, ki se bo ustanovil že z letošnjim šolskim letom na tistih gospodarskih šolah, kjer bo vpisanih dovoljno število dijakov.

Dvoletne gospodarske šole se ustanovijo v Ljubljani, Mariboru, Celju in Kranju. Vpisovanje se prične 20. avgusta in traja do 10. septembra. Vse informacije dobijo dijaki oziroma starši pri ravnateljstvih srednjih oziroma nižnjih gospodarskih šol.

Na novo se ustanovijo enoletne nižje gospodarske šole v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu, Murski Soboti in Kranju. V te na novo ustanovljene enoletne nižje gospodarske šole se sprejemajo samo dijaki, ki so končali osnovno šolo in že dovršili 14 let, in dijaki, ki so izstopili iz nižnje gimnazije pred šolskim letom 1946-47. S. H.

KRATKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

30.000 din nagrade je prejel delavec tobacne tovarne v Skoplju Boris Tanevski. Izumil je novo vrsto škatel za stocigaret. Izdelovanje teh škatel je mnogo laže in hitreje kakor prejšnjih, samo štiri delavce izdelajo 4000 kg škatel na dan, medtem ko je bilo treba prej 38 delavcev za izdelovanje 2400 kg škatel. Tobacne tovarne, ki bodo uvedle nove škatle, bodo prihranile milijonske zneske.

Tudi pri zidanju s kamnom je zelo uspešen novi način zidanja. Novi način zidanja so preizkusili tudi v Črni gori, v Titogradu, pri zidanju s kamnom. Oprjel se ga je zidar Ilija Vukčević, ki je v treh urah sezidal 6.03 m³ kamnitega zidu, kar je zelo velik uspeh: delo se je pocenilo za nad 100%.

Novo tekstilna šola v Zagrebu. Reorganizirali so prejšnji tekstilni oddelek obrtne šole v samostojno tekstilno šolo republiškega pomena. Pouk v novi šoli bo trajal tri leta.

Novo konzervne tovarne v Bosni in Hercegovini. V začetku septembra bodo začele v tej ljudski republiki obratovati prve tovarne za konzerviranje sadja, in sicer v sadjarskih središčih v Mostarju in Doboju. Mostvarska tovarna je bila gotova že pred dnevi. Največjo zmogljivost bo imela tovarna v Doboju. Za njo so že vskladirane velike količine surovin. Tovarna bo lahko že letos dala za izvoz 150 ton svojih izdelkov. V Brijunih še gradijo tovarno za konzerviranje sadja. Obratovati bo začela ob koncu septembra.

Živilska industrija v Vojvodini preseglaproizvodni načrt v prvem polletju za 7%. Uspešno so zlasti delovala podjetja zveznega pomena. V drugem tromesečju se je povečala proizvodnja na posameznega delavca za 12,85%. Posamezna podjetja so nazadovala ter niso izpolnila proizvodne naloge, sicer bi bil skupni uspeh vse industrijske stroke še mnogo boljši.

V Varaždinu gradijo kombinat za predelavo sadja in sočivja. Petletni plan do-

loča zgraditev velikega kombinata za predelavo sadja in sočivja, ki bo desetkrat večji od sedanje konzervne tovarne »Kalmik«. V začetku tega meseca so začeli prva gradbena dela. Letos bodo zgradili 7 poslopij v vrednosti 11 milijonov dinarjev. Do novembra bo gotova velika sušilnica in v nji bodo takoj začeli sušiti krompir in zelje. Prihodnje leto bodo nadaljevali delo, zgradili bodo kalorično elektrarno, ki bo oskrbovala kombinat z električnim tokom. V bližini kombinata bodo tudi uredili velike zimске vrtove.

1290 delavskih stanovanj bodo zgradili letos na Hrvatskem. Stanovanjske hiše zidajo mnoga podjetja za svoje delavce in nameščence. Tovarna »Rade Korčar« v Zagrebu gradi hiše za 116 stanovanj; podjetje »Elektrozapade« zida kolonijo z 20 dvosobnimi, 8 enosobnimi in 5 samskimi stanovanji. »Prvomajska tovarna orodnih strojev« je začela graditi hiše s 36 stanovanji; »Elektroželezarna« v Šibeniku gradi delavsko stanovanjsko kolonijo s 36 poslopij in 112 stanovanji, v Slavonskem Brodu bo do zime gotovih 120 stanovanj za delavce tovarne vagonov, pri novi sladkorni tovarni v Zupaniju bodo zgradili že letos 90 stanovanj itd.

Za 2,5 krat se je povečala proizvodnja v tovarni vagonov v Smederevski Palanki v primeri z letom 1946. Ta tovarna, ki je znana pod imenom »Jasenica«, izdeluje razen vagonov tudi mostove in druge velike železne konstrukcije. V nji se upošablja strokovni kader za novo tovarno težkih orodnih strojev v Železniku pri Beogradu.

Pridelovanje bombaža v Dalmaciji. Letos so začeli prvič v večjem obsegu gojiti bombaž v Dalmaciji. Obeta se dober pridelek. Nasadi so skoraj povsod v dobrem stanju. Zdjaj je bombaž začel cveteti. Kobilje bodo dozorele ob koncu septembra, naktar se bo začelo obiranje. Bohotno se razvija bombaž zlasti ob Neretvi.

Po sledovih pračloveka v Sloveniji

Med najvažnejša vprašanja, ki jih mora rešiti naša znanost, gotovo spada vprašanje o razvoju in življenju najstarejšega človeka na ozemlju Jugoslavije. Po vsem svetu je znana jama Krapina pri Zagrebu, kjer so že pred petdesetimi leti našli ostanke pračloveka, edine doslej v naši državi. Vztrajna raziskovanja, ki jih že dolgo časa vrši univ. profesor Srečko Brodar, pa so ugotovila v Sloveniji celo vrsto krajev, v katerih je živel pračlovek. Ostanke okostja kakor v Krapini doslej še niso bili najdeni, zato pa je toliko več kamenitega orodja. Najbolj znamenita najdba je bila v jami Potočka zijalka pod Olševu v Karavankah. Človek, ki je v njej čepav morda samo sezonsko prebival in lovil jamske medvede pred 50.000 leti, je znal že dobro obdelovati živalske kosti. Iz njih je delal razne igle in žila ter podobne predmete. Nadmorska višina jame priča, da je v tistem času morala biti klima podobna današnji. Pozneje pa je spet nastopila ledena doba in prebivalca tako visoko ležečih jam potisnila v dolino. Iz tega hladnejšega časa izvira najdba mamuta in človeškega orodja v Nevljah pri Kamniku, ki jo je izkopal Prirodoslovni muzej v Ljubljani. Poleg teh dveh najvažnejših najdb pa je še vrsta drugih

v osrednji in severni Sloveniji, nekaj pa tudi na Krasu.

Toda prav na Krasu je treba pričakovati največ najdb iz starokamene dobe pri nas. Saj je bil Kras s svojimi jamami kot nalašč za življenje pračloveka; bližina morja pa mu je dajala dobre zveze s toplejšimi kraji onstran Soče. Zato se je profesor Brodar odločil, da bo pričel raziskavanja na Krasu in že letos izkopava v jami Betalov spodmol pri vasi Zagon med Postojno in Predjami. Jama je dolga kakih 100 m. Izkopavanja se vrše v prvih 20 metrih pri vходу in so doslej prišla že okoli dva metra globoko. Kmalu od vrha so našli delavnice — študentje je ljubljanske univerze — na debelo plast gline, ki se je naredila pred kakimi 10.000 leti, ko so se kapniki najbolj intenzivno razvijali. To plast je bilo treba prebiti in odstraniti. Pod njo se je spet pokazala prst, ki sega potem skoz v globino jame do dna, ki še ni doseženo. V tej prsti so v profilih dobro vidni sledovi oglja. To so ognjišča, kjer je pračlovek, lovec na jamske medvede, kuril ogenj, katerega je že poznal, in izkoriščal lovski plen. Sušil je meso, strožil medvedove kože ter izdeloval kamenito orodje. Posamezni kosi takega orodja prihajajo sedaj na dan. V

višje ležečih plasteh je orodje drugačno kot v nižje ležečih, saj je človek to jama obiskoval vsaj 50.000 let. Spodaj prevladuje tako imenovani pseudomousterien, zgoraj pa aurignacien kot v Potočki zijalki. Posebno važna je dovršena in precizna metoda, s katero Brodar izkopava. Natančne meritve in profili ter poznejša laboratorijska analiza prsti dajejo učenjaku v roke dokument, s katerim bo te navidez nepomembne kamenite drobce uvrstil v časovno zakonit razvoj človeške kulture.

Nadaljna izkopavanja, ki jih bo treba smotno pripraviti za naslednja leta, bodo izpolnila do zdaj še razmeroma redko

»Srednji napadalec« (Center for)

V Ljubljani predvajajo v kinematografu »Union« sovjetsko športno komedijo »Srednji napadalec«.

Junak nove sovjetske filmske komedije je mladina, Mladina, ki pa je poleg svojega športnega mojstrstva tudi mojster v svojem poklicu. Nogometar Kravčenko je inženir, izumitelj nove konstrukcije motorja. Mlada zdravnica nogometnega moštva Lena je ne nič o privlačnosti nogometa. Priprčana je, da Kravčenko odvaja šport od njegovega izumiteljskega dela. Še bolj je prepričana o tem, ko se pelje skozi mesto, ka-

mrežo starokamenih kultur v Sloveniji. Nauk historičnega materializma o razvoju družbe pa je edini, ki more te najdbe res znanstveno razložiti. S tem, da jih uvrsti v zakonitost proizvodjalnega procesa, nezgoditno dokazuje, da je lovska kultura starokamene dobe z vsemi svojimi običaji in verovanji produkt proizvodjalnih odnosov na primitivni stopnji barbarstva. Jasno je, da je delo osnova družbenega razvoja človeka. S takimi najdbami zbiramo znanstveni material, ki potrjuje Engelsovo ugotovitev, da je predvsem delo tisti faktor, brez katerega ne moremo razumeti preobrazbe iz opice v človeka.

Dr. Jože Kastelic.

no je ta svoj namen tudi dosegel. Film je po svoji preprosti človeški toplini in zdravem humorju našel pot do najširših vrst naših gledalcev.

Film sta izdelala mlada režiserja S. Derevjanski in I. Zengano po scenariju B. Laskina in E. Pomeščikova v kijejskih filmskih ateljejih. Glavno junakinjo Leno igra E. Derevjškova, ki jo poznamo iz barvnega filma o »Kamenitem cvetec«, kjer je ustvarila vlogo Katje, neveste Danila.

Novo knjige in revije

G. Kozlov: Privredni račun u socialističkom društvu. Prevod v redakciji Mare Fran. »Kultura«, Beograd 1947. Str. 107.

Leonid Soboljev: Generalna opravka. »Kultura«, Beograd 1947. Str. 355.

Pavle Mitrović: Projekte de un inter-sistemat gramatike de auxiliur lingves. (Osnutek sestavne-posredovalne slovnice pomožnih jezikov). V izdaji pisca. Sarajevo 1947.

Gore in ljudje. Glasilo odbora za planinstvo in alpinistiko FZS. Št. 6—7—8. Leto II. Ljubljana 1947.

Razprava o sprejemu novih članic v OZN

Sprejem Albanije in Mongolije odklonjen zaradi nasprotovanja angloameriških delegatov

New York, 20. avg. (Tanjug) Varnostni svet je obravnaval prošnjo 12 držav za sprejem v članstvo OZN. Pomočnik generalnega sekretarja OZN Ivan Kerno je podprl sirijski predlog, naj bi Varnostni svet odobril sprejem v članstvo: Albanijo, Irsko, Portugalsko, Transjordanijo, LR Mongolijo, Jemen in Pakistan; Italija, Madžarska, Rumunija, Bolgarija in Avstrija pa naj bi se sprejele, kakor hitro bi mirovne pogodbe stopile v veljavo.

Kot prvo so obravnavali prošnjo Albanije. Britanski delegat Cadogan je nasprotoval sprejemu Albanije in znova navajal prejšnje neosnovane trditve, da je Albanija odgovorna za polaganje min v Krškem prelivu in za današnji položaj v Grčiji.

Sovijski predstavnik Gromiko je pobil trditve britanskega delegata in podal vlogo Albanije pri zmagi nad sovražnikom — med vojno in po vojni — pri ustvarjanju mira.

Pri glasovanju so trije delegati glasovali za, štiri proti, ostali štiri delegati pa niso glasovali. Sovjetska zveza, Poljska in Sirija so glasovale za, Velika Britanija, ZDA, Avstralija in Belgija pa proti.

Varnostni svet je zavrnil tudi prošnjo LR Mongolije. Sovjetska zveza, Poljska in Sirija so glasovale za, ZDA, Velika Britanija in Kitajska pa proti. Predstavniki ostalih petih držav niso glasovali.

Tudi pri obravnavanju prošnji Irske, Portugalske in Transjordanije je prišlo

do diskusije. Sovjetski predstavnik Gromiko je izjavil, da Sovjetska zveza ne more podpreti prošnje Irske zaradi njene ravnania med vojno in ker je vzdrževala prijateljske odnose s silami osi. Glede Transjordanije je Gromiko dejal, da te prošnje ni mogoče sprejeti, ker je suverenost Transjordanije še v vprašanju, saj je bila vzpostavljena z enostransko akcijo Velike Britanije, ki zato ni imela od nikogar pooblastila.

Glede Portugalske sta predstavnik Sovjetske zveze in Poljske izjavila, da Portugalska podpira diktatorski režim generala Franca v Španiji in da vzdržuje tudi danes prijateljske odnose s Francovo Španijo.

Po govoru ameriškega delegata, ki je podprl prošnje omenjenih treh držav, zlasti Portugalske, so glasovali: za sprejem Irske in Transjordanije je glasovalo 9 držav. Sovjetska zveza je glasovala proti, Poljska pa se je glasovanja vzdržala.

Proti sprejemu Portugalske sta glasovali Sovjetska zveza in Poljska. Ker ni bilo doseženo soglasje petih velikih sil — stalnih članic Varnostnega sveta, so bile prošnje Irske, Portugalske in Transjordanije zavrnjene.

Varnostni svet je nato obravnaval prošnje petih bivših sovražnih držav — Italije, Madžarske, Bolgarije, Avstrije in Rumunije. Sovjetski predstavnik Gromiko je predlagal, naj se odločijo glede teh prošnji odloži do ratifikacije mirovni pogodbe z omenjenimi državami.

Poudaril je, da je tako ravnanje v skladu z Ustavno listino ZN, kakor tudi s sklepi Sveta zunanjih ministrov štirih velesil.

Ameriški predstavnik Johnson, britanski delegat Cadogan in avstralski delegat Hodgson so v nasprotju z omejenimi sklepi skušali doseči, da bi Varnostni svet sprejel sklepe glede prošnji bivših sovražnih držav za sprejem v OZN.

Poljski delegat je opozoril, da v smislu Ustavne listine lahko postanejo članice ZN samo suverene države, bivše sovražne države pa se smatrajo za nesuverene, dokler ne stopijo v veljavo mirovne pogodbe.

Kljub ponovnim napadom delegatov Britanije in ZDA na Bolgarijo, Rumunijo in Madžarsko je Varnostni svet po zaslugi nesporne argumentacije sovjetskega in poljskega delegata sklenil, da se bo vprašanje sprejema bivših sovražnih držav v članstvo OZN obravnavalo v četrtak.

Varnostni svet je nato soglasno sprejel prošnji Jemena in dominiona Pakistana za sprejem v članstvo OZN.

Ob koncu se je sovjetski predstavnik Gromiko opozoril na dejstvo, da nekatere nizozemske čete nadaljujejo v vojaških operacijami proti ljudstvu Indonezije, ter zahteval, da Varnostni svet zaradi resnosti položaja takoj nadaljuje z razpravljanjem o indonezijskem vprašanju zaradi sprejetja učinkovite rešitve.

Varnostni svet je sprejel predlog sovjetskega delegata.

FIZKULTURA

Na taborenju z Zavodom za fizkulturo

Gotovo še vsi ne veste, da je v Ljubljani ustanovljen Zavod za fizkulturo, ki je nedavno zaključil prvo leto svojega obstoja. Bolj ko se je bližal zaključek leta, več je bilo dela in učenja. Napore in uspehe svojega večmejnega študija na zavodu so slušatelji in slušateljice pokazali na zelo uspešni akademiji 4. junija v Ljubljani na Taboru. Marsikomu so se takrat odprle oči in je spoznal, da študij le ni tako lahek, kot bi kdo mislil, saj so študenti izvedli zelo obširen program, ki zahteva dobre in vestne priprave in dosti praktičnega znanja. Koliko so napredovali v teoretičnih predmetih nam povedo zaključni izpiti, katere so tudi vsi uspešno položili. Mesec junij je bil posvečen pripravi in samemu nastopu na paradji v Beogradu, kjer so si vsi pridobiti novih izkustev za delo, ki jih čaka kot fizkulturne vzgojitelj v bodočnosti. Po povratku v Ljubljano so se pa pripravili na najprijetnejše — taborenje v naši lepi Gorenjski.

Utrujenji od celoletnega pouka, vendar pa brezskrbni in v pričakovanju novih doživetij se je 30 mladih fizkulturnikov in fizkulturnic odpeljal 1. julija v Ribno pri Bledu, kjer so preživeli 20 prijetnih dni. V mirni vaseci s prelepo okolico so se morali zadovoljiti z gostoljubno streho tamošnjega kmeta, ker šotorov ni bilo mogoče dobiti. Vendar to ni motilo veselega razpoloženja, dan je potekal v prekrasni prirodi, na soncu in v vodi, tako da je bila hiša le zavetišče pred dežjem in mrzom. Poleg odpočitka pa je bilo na programu tudi resno delo, saj je imelo taborenje tudi svoj točno določen cilj: izpopolnjevanje v plavanju, lahki atletiki in igrar ter predvojaški vzgoji. Ker je bila Sava, ki teče blizu vasi, dostikrat premrzla, so študentje ubrali kar na Bled, kjer so zadnji »neplavači« splavali in položili še zadnje norme za fizkulturni znak. Na bližnjih travnikih so si pripravili igrišča in marsikateri vašan se je zavrnil in opazoval, kako se je žoga sprotno odbijala iz rok v roke in kako so po zraku letele krogle, diski in kopja ali kako so se učili raznih spretnosti na fleh. Svoje sile so seveda hoteli pomejiti tudi z drugimi, tako so organizirali tekmovalne in lahkoatletičke disciplin in v košarki z vojaško edinicjo v Radovljici in dosegli prav lepe uspehe. Tudi na delo za obnovno niso pozabili. Pomagali so s prostovoljnimi delom obnavljati vaško šolo. Ni potrebno posebej omenjati, da se je med skupinami takoj razvilo tekmovalno, kdo bo naložil ali odpeljal več samokolnic, kdo bo presejal več peska in ga odnesel na določeno mesto. Hoteli so pač dokazati, da kot fizkulturniki zmorejo več kot drugi in da svoje delo opravljajo hitreje in bolje.

Posebna pozornost je bila posvečena predvojaški vzgoji. Pohodi, vztrajni tek, redovne vaje, streljanje s puško, orientacija na terenu, vse je bilo na programu. Tudi izvidniški pohod ponoči

se je uspešno izvršil. Z zadovoljstvom so se vračali v svoj »Tabor« v zavesti, da so se zopet nekaj naučili in da so zopet na izkušnjah bogatejši. Toda to še ni vse, čakalo jih je novo zadovoljstvo. V logoru je bilo ves čas na razpolago motorno vozilo, katerega so se vsi naučili voziti, tudi tovaršice. Ta motor, to je bila sploh privlačna točka vseh taboriščnikov. Poleg razvedrila, ki so ga ob tem imeli, pa je važna predvsem praktična vrednost, saj bi danes moral znati vsak mlad človek ravnati z motornim vozilom. Na bližnjem letališču so se urili v jadralnem letalstvu, ker so bili pa vsi začetniki, ni bilo kakih posebnih uspehov, toda leteči krst je doživel vsak in posebno fantje so se jako ogreli za to panogo. Dobili so osnovno znanje in marsikdo se je odločil, da se bo pozneje izpopolnil in dosegel uspehe svojega instruktoria. Za nekaj dni sta prišla pogledat naše fizkulturnike tudi tov. inž. Malahovski in Drofenik, ki sta svoja bogata izkustva v vožnji s kajaki posredovala študentom. Vožnja s kajakom je bilo novo doživetje in od prvih okornih poskusov na Blejskem jezeru so si kmalu pridobili toliko spretnosti, da so uspešno vozili po deroči Savi. Kar ni jih bilo spraviti iz čolnov, sprotno so veslali tudi po najopasnejših mestih, delali obrate in se izgibali skal in ne bi jim prisodili, da je preteklo komaj nekoliko ur, kar so dobili prvi pouk.

Tako so v resnem delu vse prehitro potekali dnevi. Vendar je tudi za zabavo ostalo dovolj časa. Pesem, harmonika in smeh je vedno spremljevalka mladega človeka, tem bolj še zdravega, krepkega fizkulturnika. Nima vsakdo možnosti, da uživa tako prijeten odmor v prosti naravi, tudi naše slušateljice čaka resno in odgovorno delo, toda z zavestjo, da jim je Zavod za fizkulturo nudil vse možnosti, da si pridobijo čim več znanja, stopajo na delo za ljudstvo, da vse ono, kar so si pridobili, dajejo naprej, vzgajajo zdrav in močan rod.

Taborenje je bilo zaključeno s tridnevno turo v Triglavsko pogorje, kjer so užili vso lepoto naših planin. Z nepozabnimi lepimi spomini in doživetji je bilo zaključeno taborenje in s tem tudi njihovo šolanje. Dosti za eno leto, a ne malo za življenje so se naučili slušateljice prvega letnika Zavoda za fizkulturo. Sedaj je na njih, da se nadalje izpopolnjujejo in si pridobijo tistih izkustev, ki jih nobena druga šola ne more dati, kot samo šola življenja. Zavod za fizkulturo pa pričakuje novih slušateljev, hokev vzgojiti čim več in čim boljše strokovnjake našemu delovnemu ljudstvu.

Rok za vpis slušateljev na Zavod za fizkulturo je podaljšan do 1. septembra. Prošnje je treba nasloviti na Komisijo za fizkulturo, Gledališka 11, kjer dobite tudi vse informacije.

Komisija za fizkulturo LRS.

Gojenci Zavoda za fizkulturo skačejo v višino

Mednarodna kolesarska dirka Beograd—Budimpešta

Prosinček (Jugoslavija) je zmagal v prvi etapi Beograd—Subotica

Beograd, 20. avgusta. Včeraj se je pričela v Beogradu dvodnevna kolesarska tekma na progi Beograd-Budimpešta. Sodeluje 30 najboljših dirkačev iz Madžarske in Jugoslavije. Včerajšnja etapa je vodila do Subotice, kjer je bil cilj. Danes pa se je dirka nadaljevala na progi Subotica-Segedin-Budimpešta. Start prve etape je bil na zemunskem mostu včeraj popoldne ob 13. Startalo je 30 dirkačev, ki so dosegli

na asfaltirani cesti Beograd-Budimpešta 30-40 km brzine na uro. Na cilj prve etape v Subotici je prispel prvi za dolžino kolesa Prosinček (Jugoslavija) v času 5:39,4. Takoj za njim so pa privzeli na cilj v skupini: Kovač II. (M), Solman (J), Bat (J), Kucera (M), Korbil in Kovač I. (oba M), Šagud (J) in Nadj (Madžarska).

Danes se je dirka nadaljevala s startom ob 7 zjutraj.

Fizkulturni dan na Jesenicah

SFD Joža Gregorič obvešča vsa SFD. FD in FA, da se prestavljeni Fizkulturni dan vrši v dnež 23. in 24. t. m. Na sporedu so boks-tekme, veliki lahkoatletski miting, tenis-tekme, nočna nogometna tekma itd. Vsa SFD, FD in FA so vabljena s sodelovanju.

Pofinalni šahovski turnir

Maribor, 20. avgusta. Danes dopoldne je bila igrana prekinjena partija Kindij—Vidmar, ki je zopet prekinjena v izgubljeni poziciji za Vidmarja. Danes se je igralo 15. kolo: Tot—Simonovič sta remizirala, Milič je dobil proti Janoševiću. Tudi partije Rabar—Kindij, kap. Markovič—Gruber in Sme-

derevac—R. Markovič so končale z remijem. Longer ima prekinjeno partijo z Vidmarjem v boljši poziciji. Potem so še prekinjene v nejasni poziciji partije: Šiška—Kulžinski, Fajer—Udovič, Mišura—Nedeljkovič, Horvat je bil prost.

Stanje po 15. kolu je naslednje: kap. Markovič 9½, Horvat 9, Milič 8½ (1), Kulžinski, Nedeljkovič 8 (1), Janošević, Gruber 8, Vidmar, Udovič 7½, Simonovič, Tot 7½, Mišura, Fajer 6½ (1), Longer, Šiška 6 (1), Rabar 5, R. Markovič 4 in pol, Smederevec 2 in pol.

Vremenska napoved za četrtek 21. avgusta: Spremenljivo, deloma tudi jasno. V popoldanskih urah nagajenje h krajevnim nevihtam. Dnevna temperatura okrog 22 stopaj.

ODGOVOR PREDSEDNIKA MADŽARSKE VLADE AMERIŠKEMU POSLANIKU

Madžarsko ljudstvo bo popolnoma svobodno izrazilo svojo voljo na volitvah

Budimpešta, 20. avg. (Tanjug) Poslanik ZDA Selden Cheapin in namestnik šefa britanske politične misije Walsh sta obiskala predsednika vlade Dinnyesa in v imenu svojih vlad zahtevala obvestilo v zvezi z volitvami pripravami na Madžarskem.

Predsednik vlade Lajos Dinnyes je zanikal neutemeljene glasove, ki se v zvezi z volitvami širijo v inozemskem tisku in po radiu. Izjavil je, da bo iz-

ražanje volje madžarskega ljudstva popolnoma svobodno.

Predsednik vlade je dal nato podatke, ki jih je že omenil v svojem nedeljskem govoru v Pečuju, da ima že doslej volivno pravico 130.000 državljanov več kakor leta 1945. Lahko računamo, je dejal, da se bo to število še povečalo z naknadnim vpisom v volivne sezname še nevpisanih oseb.

javit, da bi kongres želel, »preden bi odobril spremembo odredb posojilne pogodbe, pogledati globlje v skrita sredstva Velike Britanije«.

Sealer je dodal, da bodo ZDA zahtevale od Velike Britanije, da jim izčrpno odgovori na vprašanja: 1. kako in kje so porabili dolarje? 2. točno stanje britanskega blaga in valute z zlato podlago. 3. kakšen znesek vrednostnih papirjev imajo britanski državljani v ZDA itd.

Sealer je nato izjavil, da so morale ZDA že večkrat Veliki Britaniji »pogledati skozi prste« zaradi kršitve določb posojilne pogodbe. Tako so ji že nekoč »oprostile« ko je z Argentino sklenila dvostranski trgovinski sporazum. Kršitev pogodbe so oprostile končno tudi tedaj, ko je Velika Britanija za 75% povisala carino na uvoz ameriških filmov. Ali bo naša vlada pripravljena oprostiti novo kršitev pogodbe? Kongres v nobenem primeru ne bo tega storil.

Iz komentarjev londonskega tiska je jasno videti, kako Veliki Britaniji vedno bolj zmanjkuje sape zaradi »prijateljskih« pogojev upnika, ki predstavljajo za Veliko Britanijo velikansko breme, ki ga ne more več prenašati.

KOMENTAR KOMPARTIJE INDIJE O RAZDELITVI DRZAVE

Prava rešitev indijskega problema je v preobrazbi Indije v demokracijo novega tipa

London, 20. avgusta. (Tanjug) Poročevalska agencija »United Press of India« prenaša komentar komunistične partije Indije v zvezi s spremembami v Indiji.

V komentarju se ugotavlja, da je razdelitev Indije v dva dominiona Pakistan in Hindustan izzvala razočaranje pri vseh Indijcih ne glede na njihovo razredno pripadnost, politično

prepričanje ali vero. Razdelitev Indije na dva dominiona predstavlja poskus, da bi se Indija obdržala v okviru britanske imperije. Slabitev Britanije kot velike sile zaradi posledic vojne in hkrati krepitev napadalne sile Amerike iz istega razloga, predvsem pa veliki polet indijskega nacionalnega čustvovanja so prisilili Britance, da so sprejeli to novo metodo vodstva z »nevindno roko«.

Nadaljevanje izkoriščanja bo olajšano sprčo obstoja umetne države Pakistan, ki se naslanja na teokratski verzir manjšine indijskega ljudstva. »Razdelitev je vrhunec politike »razdeli in vladaj«, ki jo vodi Anglija v Indiji v zadnjih dve sto letih.

Na drugi strani so pa v Indiji preveč močne sile, da bi jih bilo mogoče okovati z dolarji ali šterlingi, s puškami ali tanki, čeprav bi pri tem pomagali domači lakaji.

Vseindijski kongres, Vseindijsko kmečko združenje, Komunistična partija, socialistična stranka, številne družbeno politične organizacije in predvsem progresivni elementi glavnih političnih strank Indijskega nacionalnega kongresa in muslimanske lige, oprti na kmetov množična gibanja delavcev in močnov ustvarjajo svoj delovni program za hitro demokratizacijo in industrializacijo Indije. Te nacionalne sile so že objavile, da je njihov smoter odprava delitve Indije in ustvaritev močne države na podlagi enotnosti vseh narodov v Indiji.

Vlada splošno bojazan, da bo Pakistan postal rodovitna tla za imperialistične spletke, medtem ko so v Hindustanu kljub reakciji mnogih vodilnih osebnosti pogoji za hitro modernizacijo Indije.

Indija je že določila svojo zunanjo politično smer. Indijska delegacija se je na zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov borila na strani sovjetske delegacije proti kolonialnim in imperialističnim silam. Pričakuje se, da bodo voditelji Hindustana pokazali med notranjim razvojem dežele prav takšno odločnost kakor pri mednarodnih vprašanjih. Voditelji Hindustana nimajo določene in koordinirane koncepcije o državi, ki jo želijo ustvariti. Med njimi so skupine, ki si želijo gospodarstvo po ameriškem vzorcu, pa tudi drugi, ki stremijo po »demokraciji angleškega tipa«. V komentarju je rečeno: »Prava rešitev je v tem, da se Indija spremeni v demokracijo novega tipa.

Črnoborzijanec Čekada Andrej obsojen na 12 let

Ljubljana, 20. avgusta. Danes je bil pred okrajnim ljudskim sodiščem obsojen črnoborzijanec Čekada Andrej, trgovec z usnjem s Sv. Petra ceste, njegov sin Andrej, nečak Janez Čekada, skupina špekulantov iz Makedonije Mehmedovski Ejub, Sačir Jakub, Sačik Ahmed, Jaramas Jovan in Hojč Stefan iz Ljubljane.

Obtoženi Čekada Andrej je eden izmed tistih špekulantov in izkoriščevalcev, ki si je v kratkem času nagrmadil veliko premoženje. Ob polomu stare Jugoslavije je skrnil 10.000 kg usnja in podplatov. Med okupacijo je bil zaradi črnoborzijanstva tudi obsojen in odpeljan v Italijo, kar dokazuje spis italijanskega sodišča, pred sodiščem pa se je sedaj skušal lagati, da je bil obsojen zaradi sodelovanja z OF.

Po osvoboditvi ni prijavil skrityh zalog, ampak je usnje prodajal na črni borzi, največ raznim črnoborzijancem iz Srbije in Makedonije. Blago je imel skrito v sobi pod parketom, v bunkerjih na podstrežju, poleg služnične sobe, v premožni itd. Kljub temu, da je prodal že veliko blaga, so organi naše oblasti samo v ljubljanskih skrivališčih dobili okrog 500 kg usnja in podplatov. Obtoženec se je izgovarjal, da »ni imel časa«, da bi to blago prrijavil. V Ivanjem selu pa so lansko leto dobili okrog 1400 kg podplatov, ki jih je imel obtoženi Čekada skrite v senu in slami ter jih postopoma odprodajal. Takrat je bil opozorjen in zaradi prikrivanja blaga obsojen na 30.000 din denarne kazni.

Toda špekulativstvo mu je tako v krvi, da z njim ne more prenehati. Poizkusil je »zaslužiti« se na druge načine. Začel je prodajati gumo in čevlarske potrebščine po mnogo višjih cenah, kot so bile določene, za svoje kritije pa je kupcem izstavljaj račune po maksimarnih cenah. Tako je prodajal gumo po

130 do 160 din kilogram, uradno določena cena pa je bila 80 do 83 din, dreto po 220 din, določena cena 170 din, žeblice za tapetiranje po 140 din, določena cena 50 din itd. Tako je med drugim izstavil prekupčevalcu Šatovskemu račun na 20.000 din, v resnici pa je prejel od njega 51.000 din.

Pri tem je »zaslužil« zelo veliko, kar je dokaz tudi to, da je letos januarja zamenjal samo 30 tisočdinarskih bankovcev, ob preiskavi pa je bilo pri njem najdenih že 527.000 din. Ker je imel preveč denarja, je začel kupovati zlatnike. Pri njem je bil najden seznam za 1466 zlatnikov. Od soobtoženega Hojča, ki je kupčeval z zlatniki, je kupil štiri.

Tudi je obtoženi Čekada odtegoval prodaji zelo iskane čevlarske potrebščine, ker je računal na višjo ceno; mnogo čevlarskih klešč, igel, pil itd. pa je pustil ležati na vlažnem prostoru, zaradi česar so rjavlele in se kvarile.

Soobtoženi Janez Čekada mu je pri skrivanju in pri vsem njegovem poslu pomagal, sin Andrej in hčerka Marjanta pa sta po očetovem naročilu skrila pred preiskovalnimi organi denar in zlatnike.

Ostali obtoženi Mehmedovski, Sačir, Sačik in Jaramas so pri obtoženem Čekadi kupovali blago ter ga v Srbiji razpečavali naprej. Po njihovem lastnem priznanju so največ blaga dobili pri Čekadi Andreju in pri trgovki Golobovi iz Kranja, ki je bila zaradi črnoborzijanstva že obsojena.

Sodišče je Čekada Andreja obsojilo na 12 let odvzema prostosti s prisilnim delom, 5 let odvzema državljanjskih pravic, zaplembo celotnega premoženja in za 5 let prepoved opravljanja obrti; Čekada Janeza na 4 leta odvzema prostosti s prisilnim delom Sačirja Jakuba in Sačika Ahmeda na 18 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom, Ostali obtoženci so dobili nižje kazni.

Dopisi „Ljudski pravici“

Primer nekulturnega ponašanja, ki se ne sme ponoviti

19. avgusta smo dobili dopis, ki ga je napisala invalidka JA tov. Micka Fajdiga. Dogodek, ki ga opisuje v svojem dopisu omenjena tovarišica, ni samo o sramoti skupini fizikulturnikov, o katerih je govorila v dopisu in ki bi morali dati vzgled poštenosti in tovarištvu, temveč predstavlja tudi žalitev za vso našo mladino.

Tovarišica Micka Fajdiga piše: »Kot težji invalid JA ne morem mimo tega, kar sem doživela 16. avgusta t. l. popoldne, ko sem šla na vlak, ki pelje iz Ljubljane proti Laškemu. Na postajo sem prišla pol ure pred odhodom vlaka. Šla sem od začetka do konca vlaka, a se mi niso bili vsi vagoni prenapolnjeni. Nabito polni mi bil samo en vagon, toda ta je bil rezerviran za fizikulturnike, ki so se peljali v Celje. Tu so sedeli sami mladi, zdravi fizikulturniki. Prosila sem, da mi dovolijo vstopiti v njihov vagon, da dobiš tako vsaj malo udobnejše stolišče. Čeprav nosim palico, sem jim tudi povedala, da sem pojmi invalid. Dobila pa sem odgovor, da je

vagon rezerviran za fizikulturnike in da naj izstopim, ker bodo vrata zaprli. Tak odgovor so dali mladi, zdravi fizikulturniki invalidki JA, ki mora hoditi ob palici. Kako pa boli, če dobiš tak odgovor od mladincev, ve samo tisti, ki to sam doživijo.

Naj se ti mladi fizikulturniki zavedajo, da bi bila jaz s svojimi pet in dvajsetimi leti rajši v njihovih vrstah kot zdrava fizikulturnica, kakor pa, da moram od leta 1945 hoditi iz bolnišnice v bolnišnico, iz zdravilišča v zdravilišče, od operacije na operacijo zaradi posledic težke rane.

Nedvomno je, da mora tako ranjanje obsoditi vsakdo, posebno pa naša mladina. Znano je, da je nešteto vojni žrtev dala v času vojne prav naša mladina in da je tudi danes, v dolgem poletu za izgradnjo domovine, prav ona v prvi vrsti nositelj partizanskih tradicij poštenosti in tovarištva. Tako ranjanje naša mladina odločno zavrača, s takim ranjanjem nima ona ničesar skupnega.

Omenjeni primer krutega netovarištva napram invalidki JA je neveden naše mladine in naših fizikulturnikov in se ne sme nikoli več ponoviti; kajti ne more biti zapovednega državljan naše države, ki ne brez ugovora prepusti svojega mesta invalidu osovobodilne vojne.

HERPELJE. — 5. t. m. se je tu vršila prva skupščina vojaških vojnih invalidov seznanjenega okraja. Skupščina je otvorila tajnik Lado Verlič ter pozdravil navzoče vojne invalide, vojne vdove, starše padlih borcev in predstavnik ljudske oblasti in množičnih organizacij. Po otvoritvi je član okrajnega OF odbora podal gospodarsko politični referat. Za njim je tajnik Pokrajinskega odbora VVI podal poročilo o dosedanem delu odbora in nakazal naloge za v bodoče. Invalidi so sklenili, da bodo prevzeli vodstvo dveh podjetij, katerih čistih dobiček bo šel za vojne invalide. Po izvolitvi novega odbora VVI za okraj Sežano je govoril še zastopnik vojske, zatem pa so bile prečitane in odposlane resolucije predsednika vlade LRS Mihi Marinku, Federalnemu odboru VVI v Ljubljano in narodni razmejnitveni komisiji v Trstu. L. V.

KINO

LJUBLJANA. UNION: Sovjetski film »Srednji napadalec« — Center forst slovenski filmski »Obzornik« — 12. Predstavi ob 18.30 in 20.30.

MATICA: Francoski film »Beli vzdelek, tednik« — Predstavi ob 18.30 in 20.30.

SLOGA: Sovjetski film »Arinka«, tednik. Predstavi ob 18.30 in 20.30.

TIVOLI: Sovjetski film »Sovjetska Latvija«, tednik. Predstavi ob 20 in 21.30.

MARIBOR. GRAJSKI: Sovjetski film »Sigmund Kolosovski«, tednik. Predstavi ob 18.30 in 20.30.

LETNI: Češki film: »Učimo se za solor, tednik.« — Predstavi ob 18.30 in 20.30.

CELJE: METROPOL: Francoski film »Cokoladne oči«, tednik.

DOM: Češki film »Modra tondica«, tednik.

KRANJ. MESTNI: Sovjetski film »Brez dolca«, tednik.

PTUJ: Sovjetski film »Prelepa Vasiljica«, tednik.

Kupimo

3 do 5 tonski tovorni avto v dobrem stanju

Ponudbe na Naprozo, Šmarje pri Jelšah

LESNO-INDUSTRIJSKI OBRAT IN PARKETARNA NA VERDU PRI VRHNIKI

potrebuje za takojšen nastop

10 dobro izvežbanih cirkularistov za rezanje zabožnih delov

1 dobro izvežbano pisarniško moč za vodenje statistike.

Ponudbe na naš gornji naslov, Verd, pošta Vrhnika.

Poklicnega vrtnarja

z večletno prakso rabi Mestni narodni odbor v Nišu za svojo vrtnarijo in parke. V poštev pridejo vrtnarji, ki so izkušeni v vzgajanju cvetlic, okrasnega drevja in grmovja, kakor tudi v parkiranju vseh vrst javnih nasadov. Ponudbe poslati Gradskom narodnom odboru (Oteku za komunalno narodno gazdinstvo) Niš, z vsemi potrebnimi dokumenti do 1. sept. 1947

Muhe

Kartoni za pokončavanje muh so najbolj sigurno sredstvo. Priporočila laboratorij »Tehnikole« — Beograd, pošt. predal 271, po proizvodni ceni 156.— din za 100 komadov.

»MINIMAX« gasilni aparati

Vrši servisno in kontrolno službo za vse vrste in znamke požarnih aparatov na ozemlju LRS, v soglasju z Ministrstvom za notranje zadeve LRS — razdelek za gasilstvo in podjetjem Slovenija-avto

Minimax - predstavništvo v Ljubljani

Frankopanska št. 21

Naročila za servisno in kontrolno službo zahtevajte samo pisмено na zgornji naslov

»VPRAŠANJA NAŠIH DNI«

I. polletje 1947 sprejema v vezavo

Uprava Ljudske pravice, Kopitarjeva 2

NATEČAJ

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo bo dodelilo abiturientkam in abiturientom

več štipendij za študij veterinarstva in agronomije

po premoženjskem stanju prosilcev.

Prošnje za štipendije za študij veterinarstva na fakulteti v Zagrebu, naj prosilci vlagajo na Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, oddelek za veterino, Bleiweisova cesta 1.

Prošnje za študij agronomije v Ljubljani pa na Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, oddelek za strokov. šolstvo, Bleiweisova cesta 13.

Prošnji je priložiti:

1. Zivljenjepis (od leta 1941 dalje) z navedbo premoženjskega stanja. 2. Zadnje šolsko izpričevalo v originalu ali overjenem prepisu. 3. Imenski izkaz, katerega izda KLO, oz. OLO. 4. Potrdilo mladinske organizacije na šoli o neoporečnosti.

Rok za vlaganje prošenj je do 10. septembra t. l.

Prošnje za štipendije so proste taksi!

Anilinske barve

za volnene tkanine ter taninske za bombažne in konopljne tkanine — v vrečicah — dobe državna, združna in privatna trgovska podjetja pri Dušanu Štefanovcu, Kraljevo (Srbija)

Dve kartotečni omari

iz trdega lesa, v prav dobrem stanju, primerni za zavarovalnico ali podobno — prodamo. Poizve se v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«.

KNJIGARNA IN ANTIKVIARIAT GANKARJEVE ZALOŽBE LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA C. 16

KUPUJE IN PRODAJA ANTIKVIARICNE KNJIGE V VSEH JEZIKIH

Glavni urednik: Ivan Bratko. — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2. — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. — Telefon narocniškega odd.: 30-30. Telefon oglasnega odd.: 36-85. Štev. ček. rač. 60.4045-22

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA ČETREK 21. avgusta

6 Budnice — 6.15 Iz naših časopisov, dnevni spored — 6.25 Jutrarnji koncert — 7 Laha glasba — 7.15 Napoved časa, poročila, objave, radijski kolektor — 12.30 Napoved časa, poročila — 12.45 Laha glasba, mali oglasi, objave — 13.00 Opoldanski koncert — 13.20 Pokrajinski trg — 13.40 Loevjevo balade poje basist Anton Orel, pri klavirju spremlja Dana Peruškova — 14. E. Lulo: Namuna, suta za orkester — 14.15 Napoved časa, poročila — 18.45 Oddaja ministrstva za industrijo LRS — 19 Radijski dnevnik — 19.10 Iz Kalmanovih operet — 19.30 Napoved časa, poročila — 19.45 Laha glasba, mali oglasi, objave — 20 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ: Odlomki iz ruskih pesniških del, Ruski list, 6. zvezek — 20.15 Izra mali orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Rudolfa Starica — 20.40 O pasji steklini — 21 Pol ure komorne glasbe — 21.30 Znanj zbori in vokalni solisti — 22 Prenos vesti zvezne postaje iz Beograda — 22.15 Slovenske narodne pesmi poje Tona Petrovčič, na harmoniko spremlja Albert Papler — 22.30 Izra plesni orkester Radia Ljubljana (prenos z Bleda)

DNEVNI SPORED ZA PETEK 22. avgusta

6 Budnice — 6.15 Iz naših časopisov, dnevni spored — 6.25 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ: Odlomki iz ruskih pesniških del, Ruski list, 6. zv. — 6.40 Veder jutranji spored — 7.15 Napoved časa, poročila, objave, radijski kolektor — 12.15 Uradna oddaja za izvedbo uredbe o lokalnih podjetjih — 12.30 Napoved časa, poročila — 12.45 Laha glasba, mali oglasi, objave — 13.00 Pester spored orkestralne in solistične glasbe — 13.30 Gospodarska poročila in uredbo — 13.45 Zoltan Kodaly: Plesi iz Galante — 14 Slovenske narodne pesmi poje Dana Ročnikova, na harmoniko spremlja Avgust Stanko — 14.15 Napoved časa, poročila — 19 Radijski dnevnik: Koruza France: Kreditiranje državnih gospodarskih podjetij lokalnega pomena po kreditnem planu — 19.10 Izražje »Ljudski svetnik« — 19.30 Napoved časa, poročila — 19.45 Laha glasba, mali oglasi, objave — 20 Mladinska proza Samac-Sarajevo — 20.30 Lahko glasbo izvajajo sovjetski ansambli in solisti — 21 Aleksander Sergejevič Puškin — 22 Prenos vesti zvezne postaje iz Beograda — 22.15 Nočni koncert: A. Ljadov: 8 ruskih narodnih pesmi, M. Kozina: Ilova goza, J. Gotovac: Simfonično kolo; izvaja simfonični orkester Radia Ljubljana pod vodstvom dirigenta Jakova Cipejla.

MALI OGLASI

ANGLESKO MODNO BLAGO za kostum prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Ljudske pravice« pod št. 3852

PREKLICIJEM osebno, SKOJ-evsko in NM Kranj izkaznico na ime Pogačnik Milan, rojen 20. VII. 1928, Založbo, za neveljavno.

PREKLICIJEM osebno, tovarniško in dvo omladinski izkaznici na ime Jerman Franc, Primskovo 144, Kranj, za neveljavno. 402

PREKLICIJEM za noveljavno očetno knjižico broj 17023 na ime Mihelčič Anton. 3855

PREKLICIJEM veljavnost osebne in OF legitimacije. Košir Miha, Trbovlje, Retje 85

OBVESTILA

OBJAVE
MLADINSKE DELOVNE BRIGADE
na gradnji ceste Celje—Sv. Peter priredijo v nedeljo 24. avgusta 1947 v Zalcu festival mladinskih delovnih brigad.

Festival bo odrazil delavski delovni brigad za izvršitev prve Titove petletke.

Sporod:

- ob 8.00: parada mladinskih delovnih brigad s sodelovanjem množičnih organizacij;
- ob 8.30: nagovori in proglasitev udarnikov ter udarnih brigad;
- ob 9.30: lahkoletniško tekmovanje brigadnih moštvi;
- ob 10.30: otvoritev razstave mladinskih delovnih brigad;
- ob 15.00: fizikulturni nastopi;
- ob 15.45: nogometne tekme v odbojki za selekcijsko prvenstvo;
- ob 20.00: akademija — pevski zbori, recitacije, folklorne skupine itd.

DNEVNE VESTI

Putnik — Ljubljana je prevzel organizacijo prevoza na III. koroski festival, ki bo 24. avgusta v Slovangradu. Vse informacije in prijave sprejema Putnik Ljubljana, Kranj, Celje in Maribor.

SFD Rudar — kolesarska selekija priredi v nedeljo 24. t. m. veliko dirkališčno prireditev na štadionu v Trbovljah. Vabljeni so kolesarji Ljubljane, Maribora, Celja, Zagreba, Jesenice in Kranja ter vsega Zasavja. Vabljeni so tudi drugi gosti — simpatizerji iz vse Slovenije. Opozorjamo vsa fizikulturna društva, da poslej prijave najkasneje do sobote, in sicer do 12. zaradi prehrane. — Kolesarska selekija SFD Rudarja.

Dežurne lekarnarje: v četrtki 21. avgusta: V. državna lekarna, Kongresni trg 12, lekarna Murmayer, Sv. Petra cesta 78; v petek, 22. avgusta: lekarna Lipešek, Resljeva cesta 1, in lekarna Komotar, Vič, Tržaška cesta.

SOLSTVO

Strokovna nadaljevalna šola Kranj-Primskovo javlja, da bodo popravni izpiti in ostali izpiti v vseh letnikih v četrtki 28. avgusta ob 18. Vsi učenci, ki nameravajo položiti privatni izpit, naj vložijo potom tukajšnjega upraviteljstva prošnjo na ministrstvo industrije in rudarstva, kolkovano z 10 in 30 din. Vpisovanje v vse tri letnike (vaje obiladične stroke) bo v petek 29. avgusta od 13—17. Novinci naj k vpisu prinesejo zadnje šolsko spričevalo, učno pogodbo, ostali letniki pa lansko spričevalo. Pričetek pouka in vse ostale podrobnosti bodo objavljene na razpisni deski. — Upraviteljstvo.

Državna gimnazija v Kranju. Posebni in privatni izpiti bodo 29. avgusta ob 8. popravni izpiti rednih dijakov bodo 1. septembra ob 8; sprejemni izpiti za višjo gimnazijo in višji tečajni izpiti bodo 4. septembra ob 8. Vpisovanje v 1. razred bo 8. septembra ob 8—12; vpisovanje v vse ostale razrede bo 9. septembra od 8—12. Prijave za vpis dobijo učenci pri šolskem sluzi v dopoldanskih urah. K vpisovanju naj učenci prinesejo zadnje šolsko spričevalo, novinci in učenci z drugih zavodov pa tudi rojstni list. Z učenci, ki se bodo vpisali v 1. razred, naj pridejo tudi starši. Prvi šolski dan bo 15. septembra. Vsi učenci naj točno ob 8 pridejo na gimnazijsko dvorišče. Vse podrobnosti so objavljene na razpisni deski.

Na Državni nižji gimnaziji v Idriji bodo popravni, privatni in naknadni sprejemni izpiti od 1. septembra dalje. Vpisovanje bo 5. in 6. septembra. Podrobnosti so na oglasni deski.

Miško Kranjec: Ravenci gredo na vojsko

(Z »Pisarnice« J. del) (Nadaljevanje)

»Slabo vidim,« je dejal doma Miha Koudila ženi, »let pa imam že tudi dovolj. Ne bodo začeli pri petdesetih. Dokler pride na mene red, bo že konec vojne.« Nazadnje pa človek ne ve, kaj je iskal ta naš Ferdinand tam doli med Srbi, da so ga počili. Lahko bi sedel doma, ko mu ni bilo sile in ko je lahko vedel, da so Srbi ne samo razkolniki, temveč tudi srboriteži. Reveni ž se moramo po svetu za kruhom, kralju pa ni treba, da bi v vsak drek vtikal svoj nos. Lahko bi bil poslal kakega ministra, ko jih imamo toliko. In če bi že Srbi tega ubili, vojne ne bi bilo treba delati. To pa je enkrat ena, da se prestolnega naslednika ne sme pozabiti. Nazadnje nas spravijo ob vse kralje in bo vrag.

Medtem je zupan Škerget hodil po vasi na eni strani z žalostjo na obrazu, tarnajoč nad nesrečo, kakor bi mu kralva poginila, na drugi strani pa spet koso, ker se je zavedal, da njemu ne bo treba na fronto; nekdo mora biti doma, da bo držal red in priganjal druge na vojsko, ker bi si Ravenci sicer lahko premislili in se poskrili, čeprav zdaj še tako trdijo, da je treba srbskega kralja kaznovati.

»Možje Ravenci!« je govoril povsod in bil s pijačo radodaren v zavesti, da zdaj ne bo možkih doma, ki bi zahtevali račun o občinskem denarju. »Možje Ravenci! To je gotovo, da našega kralja ne smemo pustiti v sramoti in samega. Ze tako si je skoraj izjokal oči nad izgnbo, ki ga je zadel. Tolajži ga le, da vsi

Ravenci so se le pripravljali za vojsko. Dalo se jim ni nič, tolažili pa so se na vse načine, a največ možnosti so videli v tem, da vojne sploh ne bo. »Srb se bo rajši predal. Če jih je vsega dva milijona, nas pa, da se nas ne da prešteti! In nazadnje nam lahko pomre še Nemec in celo Italijan, ki si je tudi zdel za našim kraljem. Če vsak samo enkrat ustrelimo prek meje, pa bo konec! Zato mislim, da vojne sploh ne bo.«

Vendar so medtem že prve divizije marsilare proti Srbiji, medtem je že bila razglašena mobilizacija, medtem se je vojna že začela, in ko so Ravenci še sami bili pozvani, da gredo branit kralja, vero in domovino, so dejali:

»No, bomo pač šli. Če je kralj že v nevarnosti, se pa bomo udarili. Kralja ne damo, brez njega vendar ne moremo živeti. Kdo pa bo skrbel za nas? A še misliti ni, da bi dali verol«

In Ravenci so šli na vojsko.

2.

Ravenci so šli na vojsko kakor več ali manj vsi milijoni po svetu, ki so šli branit »kralja in vero«: popivali so v domaćih in vseh okoliških gostinah, kakor bi si nabirali hrabrosti za svoje plašljivo srce, ki jim je govorilo neprestano, da bi bilo lepše ostati doma, tembolj zdaj, ko je poletje in je toliko dela.

Bilo je res visoko poletje z vročim soncem Nad Ravnim so še vedno letale štorke, letale so lastovke. Ajde so pokrile zemljo in iz srčasteja listja so silili belorožni cvetovi. Otroci so ob nedeljah pekli koruzo, ki ee je komaj zmetala in poljski čuvaj Miha Koudila je imel z njimi mnogo dela, ko jih je lovil, ker so se bogati kmetje pritoževali, da beraška svojat hoče vse pokrasti. Ravni ravenski odrasli ljudje so bili raztreseni

po svetu; odšli so za kruhom v Banat, Slavonijo, na Madžarske puste.

Ravenski kmetje, ki so bili doma in ki so slutili, da bi tudi nje vojna mogla zadeti, so tedaj, ko niso popivali v gostini, postopali doma kakor omtični: vse so si še hoteli ogledati, vse še enkrat objeti s svojimi očmi. Tam so bile njihove kočje, nizke lesene hiše, krite z ohrnelo zakajeno slamo, z zakajenimi svili, z zelenimi okni, v katerih so eveltele fukseje in muškati in večnice. Tudi na gredah pred hišo so cvetele rože in na vrtovih je zorelo sadje. Otroci so pasli krave in prepevali ali igrali na piščali. Na plotovih so se sušile konoplje.

Vse je bilo kakor nekoč, vsaj na videz. V resnici pa so ljudje živeli negotovo in naveličano, kakor na četrti dan praznika, ko so že vsega siti in bi se najrajši spet lotili svojega dela. Poskušali so se lotevati, vendar jim ni šlo od rok.

V zraku je ležala vojna. Naj so se nekateri še tako tolažili »do jeseni«, naj so žandarji še tako samozavestno govorili, da »bomo Srbe hitro ukrotili«, Ravence je stiskala skrb.

Nad vsemi je ležalo nekaj mučnega. Še otroci, ki jim je bil pojem vojne docela tuj, so obmolknili. Možje in žene so tavali in se zaletavali drug k drugemu, si ponavljali že stotič vse nasvete in spet molčali, ker se jim je zdelo, da bi morali še nekaj povedati. Toda tisto »nekaj«, kar je ležalo nad temi vsakdanjimi pogovori in nasveti, kar je bilo v njihovih sreih, ni našlo izraza.

Tedaj so v Ravnem izvedeli, da je tudi Rus stopil v vojno: gre branit srbskega kralja pred našim kraljem. To je vzelo nekaj poguma celo tistim, ki so doma s tako lahkoto opravili s Srbi

»Rus je velik,« so rekli tisti, ki se jim

ni prav nič dalo na vojno. »Bolje bi bilo, če bi bil naš kralj kako opravi! s srbskim brez vojne. Ali niste videli, kako je v Kleklovem koledarju Rus narisan kot največji na svetu?«

»Velik, velik,« so kimali drugi, »spoltej pa se tepi z njim!« in grenko so se nasmehnil.

»Tudi z Rusom bomo opravili!« so govorili hrabrejši, zlasti pa Škerget, ki je bil sploh nepremagljiv. »Vprašam vas, ali je pravica na naši strani ali ni?«

»Pravica!« so vzdihnilli Ravenci. »Pravica že, ali kaj nam pravica pomaga!«

»Če je pravica na naši strani in to je, je govoril Škerget, »tedaj bo tudi bog na naši strani. Ne more bog dopustiti, da bi v tako veliki stvari zmagala krivica.«

»Kaj bi pravica in krivica,« so rekli Ravenci. »Saj se ne bosta ti dve tepli. Mi se bomo. Rus pa je velik. Pravijo, da v njegovi deželi sonce nikdar ne zaide.«

»Bo pa zdaj prišla senca nad njegovo deželo!« je odgovoril Škerget, nato pa vzkliznil: »Možje Ravenci! Ali smo močni ali nismo?«

»Močni že, močni,« so odvrnili Ravenci z grenkim nasmehom.

»Ali smo hrabri?« je vprašal dalje Škerget. Tokrat ni nihče odgovoril.

»Če smo močni in če smo hrabri,« je nadaljeval Škerget, »tedaj se bomo tudi bojevali. Če pa vemo, da branimo svojega kralja, da branimo svojo vero, da branimo pravico, tedaj nam bo bog pomagal in zmagali bomo! Vprašam vas, ali bomo branili svojega kralja, ali mu pustili, da se sam bje s erbskim kraljem in zdaj še z ruskim? Tak starček, kakršen je, in ko so mu storili takšno krivico?«

(Dalje prihodnjic)